

TARTU ÜLIKOOL

Sotsiaalteaduste valdkond

Ühiskonnateaduste instituut

Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni õppekava

Eesti ajakirjanike tunnetatav heaolu ja turvalisus

Bakalaureusetöö

Angelina Lon

Juhendaja: Signe Ivask, PhD

Tartu 2022

SISUKORD

SISUKORD.....	2
EESSÕNA.....	3
SISSEJUHATUS.....	4
KIRJANDUSE ÜLEVAADE	6
Ajakirjanike töö iseloom	8
Ajakirjanike kokkupuuted ja toimetuleku mehhanismid vaenulikkusega.....	9
Kokkuvõtte teooriapeatükist.....	11
MEETOD JA VALIM	13
Valim	13
Andmekogumismeetodid.....	15
Andmeanalüüs.....	15
Meetodi kriitika.....	16
TULEMUSED	18
Kokkupuude ebameeldiva suhtluse ja agressiooniga	18
Survestamine või vaigistamine.....	18
Agressioon veebis ja telefoni teel	19
Ähvardused ja ahistamine.....	20
Hinnang enda turvalisusele ja kaitsemeetmed	22
Pigem positiivne hinnang enda turvalisusele.....	22
Pigem negatiivne hinnang enda turvalisusele.....	23
Toimetuse tugi ja ajakirjaniku heaolu eest hoolitsemine	25
JÄRELDUSED	29
KOKKUVÕTE.....	32
DISKUSSIOON.....	33
REFLEKSIOON	34
KASUTATUD KIRJANDUS	35
Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks.....	42
Lisa 1. Teadusartikkel “A three-domain look: Mapping how hostility reaches journalists”	44
Lisa 2. Intervjuukava.....	66

EESSÕNA

Traditsioonilise bakalaureusetöö asemel otsustasime kaasautori ja juhendaja Signe Ivaskiga kirjutada inglisekeelse teadusartikli. Kuna valitud teema oli lai ja saime mitmekesiseid tulemusi, sai planeeritud ühest artiklist kaks. Minu jaoks oli teadusartikli kirjutamine suur väljakutse, kuna tegin seda esmakordselt.

Teema käsitleb Eesti ajakirjanike tööga seotud negatiivseid kogemusi, turvatunnet ja kaitsemehhanisme ning on tugevalt seotud üldisemalt ajakirjanike heaoluga. Kuna ajakirjandus kui institutsioon on demokraatliku ühiskonna oluline lüli, otsustasime juhendajaga, et teema on väärt mitut artiklit. Lisaks see, et meie soov oli tulemusi sügavamalt analüüsida, ühe artikli pikkus jäi selleks aga väheseks.

Teadusartikli peamised märksõnad on **ajakirjanikud** (*journalists*), **vaenulikkus** (*hostility*), **rünnakud** (*attacks*), **toimetulekumehhanismid** (*coping mechanisms*) ja **toimetused** (*newsrooms*). Artikli tulemused tuginevad **18 Eesti** ajakirjanikega tehtud intervjuudele, millest **kaksteist** tegin mina ja **kuus olid** teiste uurimisrühma uurijate poolt tehtud.

Artikli ülesehitus sarnaneb traditsioonilise teadusartikli ülesehitusega: lühike tutvustus ehk *intro*, teema sissejuhatus, teoreetiliste seisukohtade ülevaade, meetodi ja valimi kirjeldus ja põhjendus. Seejärel on ülevaade peamistest tulemustest ja järeldustest ning diskussiooniosa, mis ühildab teoreetilisi seisukohti ja uurimistöö käigus saadud tulemusi. Bakalaureusetöö sisaldab ka minu refleksiooni, ülevaadet tehtud tööst ja võtab lühidalt kokku teoreetilised ja empiirilised seisukohad.

Täna oma juhendajat Signe Ivaskit, kes oma huviga selle teema vastu mind nakatas ja alati motiveeris. Temaga koos kirjutamine oli akadeemiliselt arendav ja julgustav kogemus, mis omakorda aitas mul mõista, et tahan magistriõppes teemaga jätkata ja endal tekkinud küsimustele vastuseid saada.

SISSEJUHATUS

Minu bakalaureusetöö eesmärk on uurida, milline on Eesti ajakirjanike tunnetatav heaolu ja turvalisus ning kuidas ajakirjanikud tunnetavad tuge ning kaitset ajakirjandusorganisatsiooni poolt. Selleks uurisin ka, milliste võimalike ohtudega ajakirjanikud enda tööd tehes kokku puutuvad.

Ajakirjaniku ametil on väga palju ohte. UNESCO andmetel suri ajavahemikus 2005–2017 maailmas üle 750 ajakirjaniku. Arvestades olukorda maailmas, võib praeguseks see arv olla märksa suurem. 2020. aastal šokeeris maailma vene ajakirjaniku Irina Slavina enesetapp: naisajakirjanik tegi Twitterise vahetult enne surma postituse sisuga “Palun süüdistada minu surmas Venemaa Föderatsiooni” (The Moscow Times, 2020). Mullu mais vahistasid Valgevene võimud ajakirjaniku Raman Pratasevichi. Selleks sundisid nad lennuki pettusega maanduma. Võimused kritiseerivaid ajakirjandusväljaandeid Venemaal suletakse ning nende ajakirjanikke jälitatakse ja vangistatakse. Veebruaris puhkenud sõda Ukrainas on seni võtnud mitme ajakirjaniku elu.

Eestis pole veel juhtunud midagi nii süüet, kuid see ei tähenda, et Eesti ajakirjanikud tunnevad end oma tööd tehes turvaliselt ning mitte midagi neid ei ohusta. Tänavu veebruaris takistas Varro Vooglaid Postimehe ajakirjaniku Sander Punamäe tööülesande täitmist, kui sundis ajakirjanikku protestilt lahkuma ja pani protestijaid Punamäet verbaalselt ründama. Eesti Meedialiit avaldas Delfis oma pöördumise, kus mõistis hukka ajakirjaniku ründamist protestil. Kirjas seisis: “Kutsume avalikkust, sealhulgas organisatsioone, avaliku elu tegelasi ja poliitikuid, üles mõtlema, kas soovime elada riigis, kus ähvardused ja rünnakud muutuvad igapäevaseks või eelistame demokraatlikku riiki, milles on oluline osa vabal ajakirjandusel” (Delfi, 2022).

Palgi (2020) ja Riivese (2019) töödest samuti selgus, et Eesti ajakirjanikke ahistatakse ning survestatakse ja ähvardatakse. Signe Ivaski senised uurimused on toonud välja mitmeid probleeme, millega ajakirjanikud oma töös kokku puutuvad (2017–2021).

Mullu 27. oktoobril tuli eetrisse “Pealtnägija” episood, mille alustas Mihkel Kärmas sellega, et avalikustas enda kolleegile Piia Osulale tehtud tapmisähvarduse. Seni pole ajakirjanduses sellele väga palju tähelepanu pööratud, aga mõjutusi on avalikustatud veelgi. Näiteks avaldas TÜ ajakirjandustudeng Susanne Rosenberg Treffneri gümnaasiumi kohta kriitilise artiklit ja direktori kriitilise sisuga kiri ajakirjanikule avaldati Tartu Postimehes (Tartu Postimees, 2018).

Ajakirjandus on asendamatu lüli demokraatliku ühiskonna toimimiseks (Örnebring ja Nilsson, 2016) ning kvaliteetne ajakirjandus sõltub eelkõige inimestest, kes seda loovad. Ajakirjanike kaitsmise ja turvalisuse küsimus on väga keeruline teema nii sellega tegelevate organisatsioonide kui ka uurijate jaoks (UNESCO, 2021; Ogunyemi and Akanuwe, 2021; Martin & Murrell, 2020).

Seega on oluline uurida, milliseid kogemusi ahistavate allikatega on ajakirjanikel veel ning kuivõrd turvaliselt tunnevad end Eesti ajakirjanikud enda tööd tehes. Oluline on ka see, kuivõrd ajakirjanikud tunnevad, et nende organisatsioon kaitseb ja toetab neid ning milles see väljendub.

Teadusartiklis kasutasime mõistet “vaenulikkus” (*hostility*) kui kõikehõlmavat terminit ajakirjanike negatiivse (veebi)suhtluskogemuste, ähvarduste, rünnakute ja ahistamise kogemuste kohta. Vaenulikkuse all mõtlesime eelkõige neid suhtlusolukordi, mida ajakirjanikud tajusid negatiivselt mõjuva kogemusena. Leidsime, et meie teemat saab uurida erinevate nurkade all. Samast definitsioonist lähtusin ka bakalaureusetöö kirjutamisel.

Seminaritöös esitasin uurimise tulemusi, mida täiendasin käesolevas bakalaureusetöös peamiste teoreetiliste ja empiiriliste seisukohtadega. Eeskuju bakalaureusetöö ülesehitamiseks sain Liisi Maria Muuli (2021) magistriltööst.

KIRJANDUSE ÜLEVAADE

Teadusartiklis ei kasutanud me põhilise teema raamistamiseks ühte kindlat teooriat, küll aga tegime ülevaade varasemalt tehtud empiirilistest uuringut, mis käsitlesid ajakirjanike turvalisust ja ajakirjanikevastaseid rünnakuid. Empiiriliste uuringute ülevaade aitas uurimustulemusi asetada konteksti. Lisaks oli meie uuring pigem praktiline-pragmaatiline, milles keskendusime olukorra sügavamale kirjeldamisele.

Esimeses teadusartiklis “A three-domain look: Mapping how hostility reaches journalists”, mis on esitatud *Journalism & Mass Communication Quarterly* ajakirja ja on aktsepteeritud retsenseerimise protsessi, kaardistasime, kuidas vaenulikkus ajakirjanikeni jõuab. Selleks jaotasime ajakirjaniku elusfääre kolmeks: organisatsiooni domeen, professionaalne domeen ja personaalne domeen. Selle raamistuse aluseks on Shoemakeri ja Reese (1996) mudel, mis jaotab domeene järgmiselt: individuaalne, meediarutiin, organisatsiooniline, meediaväline ja ideoloogiline/sotsiaalne süsteem.

Suurim ja üldisem järeldus, mille selles teadusartiklis välja tõime, on see, et vaenulikkus jõuab ajakirjanikuni kõikidest elusfääridest ning tihti peetakse seda normaalseks töö osaks (Miller & Lewis, 2020), mis teeb ajakirjanikevastase vaenulikkuse keeruliseks uurimisteenaks (Ivask, 2020). Põhjus seisneb selles, et kogemusi normaliseeritakse ja neid saab enamasti kätte mitte küsitluse, vaid intervjuudega. Selleks, et saada kokku avaldamisväärne valim, tuleb intervjuuerida paljusid inimesi – see võtab omakorda palju ressursse, sest intervjuud tuleb ette valmistada, läbi viia ja hiljem analüüsida.

Teine teadusartikkel “Emotional labour as journalists’ emotional response to hostility”, mis on hetkel toimetamisel, keskendus ajakirjanike reaktsioonidele vaenulikkusele ning käsitles lähemalt, kuidas tajuvad ajakirjanikud vaenulikkuse mõju ning mida nad selle vastu ette võtavad. Palgi (2020) uuris Eesti toimetuste juhtidelt, milliseid meetmeid rünnakute vastu võetakse. Küsisin omakorda ajakirjanikelt, kuidas tajuvad toimetusepoolset võimalikku tuge ja kaitset ajakirjanikud.

Kirjeldus ja arusaam ajakirjaniku tööst põhineb Lukani ja Čehovin Zajci (2022) töö, kus ajakirjandus on käsitletud 24/7 tööna. Töö- ja eraelu pole eraldiseisvad või erapooletud sfäärid, need on läbi põimunud ja mõjutavad üksteist (Allen et al., 2014). Ajakirjanike töö-eraelu konflikti ja piiride haldamist puudutavates uurimistöodes väidetakse, et piirid on haprad või neid ei eksisteeri peaaegu üldse (Snyder et al., 2019; Lukan & Zajc, 2022). Kasutan siin töös selle kirjeldamiseks Ashforth et al. (2000) piiride teooriat (*boundary theory*), mis keskendub rollidevahelise ülemineku lihtsusele ja sagedusele. Piiriteooria kohaselt on piirid selgemad ja kergemini säilitatavad, kui rollid on eraldatud (Desrochers & Sargent, 2004); mida rohkem need omavahel läbi põimuvad, seda raskem on piire eristada, nagu eelnevatest uuringutest välja tuli: ajakirjanike töö ja eraelu on omavahel tugevasti seotud, nt see, et ajakirjanike töö on 24/7. Teadusartiklites rõhutasime, et vaenulikkus jõuab ajakirjanikuni mitte ainult tööajal, vaid ka ajakirjanike vabal ajal ja tihti peetakse seda normaalseks osaks tööst (Miller & Lewis, 2020), meie uurimuse alusel ka ajakirjanikuelu osaks. Nii seminaritöös kui ka teadusartiklit kirjutades keskendusin järgmistele **uurimisküsimustele**:

- 1) Milliste negatiivsete kogemustega on ajakirjanikud enda tööga seoses kokku puutunud?
- 2) Kuidas kogemused vaenulikkusega ajakirjanikke mõjutavad?
- 3) Millised on ajakirjanike meelest toimetuse/meediaorganisatsiooni praktikad ajakirjanike turvalisuse ja heaolu eest hoolitsemisel?

Ajakirjanike töö iseloom

Nagu oli juba öeldud, ajakirjaniku töö on tihti kirjeldatud 24/7 tööna: peab koguaeg kätt pulsil hoidma, olema ülemustele kättesaadav ja olema valmis vajadusel sündmuskohale minema. Õnnetused, kriisid, muud juhtumid ei vali aega, kuid vajavad meediakajastust, tihti juhtuvad need ka väljaspool tööaega. Signe Ivask (2018) uuris oma doktoritöös ajakirjanike läbipõlemisega seotud tegureid. Ta tuli järeldusele, et rutiinipuudus põhjustab ajakirjanikel tööstressi ja läbipõlemist. Ajakirjaniku töö on kiire ja pingeline ning ajakirjanikult oodatakse, et ta on kiire uudisvooga alati kursis. See tähendab, et tööl ollakse mõtetes ka vabal ajal ja isegi puhkusel (Ivask, 2018).

Veebiajakirjanduse levimisega muutus ajakirjanikutöö veelgi kiiremaks. Tänapäeval peavad meediatöötajad täitma palju ülesandeid (Picard, 2015), mis viib rööprähkleamiseni, mis omakorda viib vigade tegemise, mittetäielike artiklite avaldamisele (Higgins-Dobney, 2021) ning eetiliselt keeruliste olukordadeni, mis lahendatakse kiiresti ja läbimõtlemata (Ivask jt, 2021). Kiirus on alati olnud ajakirjanikutöö osa, kuid tänapäeval on see ajakirjanduse lahutamatu kaaslane (Örnebring, 2016).

Lisaks muutusid ka ajakirjanike käitumismustrid sotsiaalmeedias. Uudistetoimetused on võtnud ajakirjanike ülesandeks levitada uudiseid sotsiaalmeedia kaudu, saada klikke, tähelepanu, teha endale nime ja olla arvamusiidrid (st Alejandro, 2010; Hanusch & Bruns, 2017; Rodriguez & Keane, 2018). Kuigi Twitter pole Eestis väga populaarne võrreldes Facebookiga (Statscounter, 2022), kasutavad ajakirjanikud uudiste ideede kogumiseks teisi sotsiaalmeedia platvorme, näiteks Facebooki. Uuringud näitavad, et meediaorganisatsioonid ei pea selliseid tavasid lisatööks või millekski erakordseks; sotsiaalmeedia kasutamist peetakse töö osaks (Hermida, 2012; Gleason, 2012).

Ajakirjaniku tööd peetakse pereelu suhtes väga ettearvamatuks ja ebasõbralikuks (Monteiro, Marques, Pinto & Roberto, 2016; Reinardy, 2009, MacDonald et al., 2016). Nikkolo (2010) uurimises järeldus, et 87% valimi ajakirjanikest märkasid ajakirjanikutöö negatiivset mõju tervisele. Vastajad tõid välja erinevaid põhjusi: üks märkis, et suur osa ajakirjanikest hakkab suitsetama ja alkoholi kuritarvitama, tihti toituvad ajakirjanikud ebatervislikud, kuna pingelise ja kiire töötempo pärast ei jää aega korralikuks einetamiseks (Nikkolo, 2010). Nikkolo aga rõhutas,

et selle näite puhul on tegemist ühe inimese arvamusega ja need probleemid ei pruugi olla ajakirjanike seas väga levinud. Alkoholiprobleem tuli ka Virgo Siili (2017) uurimistööst, kus ta uuris spordiajakirjanike läbipõlemist.

Ajakirjanike kokkupuuted ja toimetuleku mehhanismid vaenulikkusega

Erinevate allikate andmed näitavad, et ajakirjanikke üle kogu maailma vangistatakse, rünnatakse, hirmutatakse ja ahistatakse sageli, eriti kui ajakirjanik kajastab proteste ja konfliktseid teemasid (UNESCO, 2021; Reporters Without Borders, 2021; Euroopa Nõukogu, 2022). Vaenulikkus, hirmutamine ja ahistamine on viisid ajakirjanike vaigistamiseks: seeläbi üritavad agendid panna ajakirjanikke ebamugavust tundma, jäädes lootma, et see aitab neid mingitel teemadel vaikima sundida (Nilsson & Örnebring, 2016). See mõjutab ajakirjanikke isegi demokraatlikes ühiskondades (Nilsson & Örnebring, 2016; Reich & Thomas Hanitzsch, 2016, Hanitzsch et al., 2010; Ivask, 2020).

Ajakirjanike ahistamine mõjutab ajakirjanduslikku autonoomiat (Nilsson & Örnebring, 2016; Koliska et al., 2020): ajakirjanikud tunnistavad, et nende otsustusprotsessi mõjutavad enim protseduurilised (nt tähtajad), ametialased (nt normid ja standardid), ja organisatsioonilised mõjud (nt uudistetoimetuste ja meediaorganisatsioonide juhtimisrutiinid) (Hanitzsch et al. 2010).

Binns (2017) uuris, millise vaenulikkusega ajakirjanikud kokku puutuvad. Kõige rohkem oli kogemusi veebivaenulikkusega. Ajakirjanikud tõid välja, et vaenulikkusel on mitu erivormi: solvangud ajakirjanikke konkreetse töö kohta, isiklikud solvangud, seksuaalsed solvangud, vägivalla ähvardused ja muud tüüpi ähvardused. Binnsi (2017) tööst tuli samuti välja, et vaenulikkusega puutuvad ajakirjanikud üsna sageli.

Et ajakirjanike autonoomia säiliks, on nad otsinud toimetulekumehhanisme. Need mehhanismid on väga erinevad ja sõltuvad sellest, kuidas üksik ajakirjanik vaenulikkust mõistab. Näiteks kui Ameerika ajakirjanikud Koliska jt. (2020) uurimuses kirjeldasid rünnakute mõju ajakirjanduslikule praktikale või ajakirjanduse institutsioonile, siis mõned ajakirjanikud väitsid, et Trumpi vaenulikkus põhjustas tegelikult motivatsiooni jätkata hea ajakirjanduse tegemist, teised väitsid, et see mõjutas neid pigem negatiivselt.

Samuti on mitmetest uuringutest teada, et naisajakirjanikke mõjutab vaenulikkus rohkem kui meesajakirjanikke ja nad kogevad rohkem ebameeldivaid suhtlusolukordi (Binns, 2017; Stahel & Schoen, 2019; Nilsson ja Örnebring, 2016). Post ja Kepplinger (2019) aga järeldavad, et naisajakirjanikud mitte ei koge rohkem vaenulikkust tulenevalt nende soost, vaid nende reaktsioon vaenulikkusele erineb meesajakirjanike omast ja nad tajuvad seda teistmoodi.

Mõned ajakirjanikud eelistavad vaenulikkusega toime tulla ignoreerides või pisendades seda (Binns, 2017; Chen et al. 2018), kuna seda sageli normaliseeritakse uudistetoimetustes ja vaadeldakse töö osana (Miller & Lewis, 2020; Riives et al., 2021). Mitmed uuringud mainivad "paksu nahka" (nt Martin & Murrell, 2021; Everbach, 2018; Bradshaw, 2021; Hardin & Shain, 2006) ühe toimetulekumehhanismina – ajakirjanikud väidavad, et veebiahistamine on sundinud neid vaigistama enda emotsioone (Chen et al., 2018). Samas väitsid ajakirjanikud, et ka “paks nahk” ei kaitse täielikult vaenulikkuse eest, kuna emotsioone pole võimalik täielikult vaigistada, ja vahepeal teevad rünnakud isegi “paksunahalistele” ajakirjanikele haiget (Chen et al., 2018). Samuti on uudistetoimetustes tavaline vaenulikkuse pisendamine kolleegidega vesteldes või musta huumori kasutamine keeruliste olukordadega toimetuleku mehhanismina (Ivask et al. 2020; Gudipaty, 2017; Judah, 2019).

Mõned ajakirjanikud tunnistavad, et neil on vaenulikkuse maandamisega probleem: nad ei tea, kuidas vaenulikkuse haldamisega toime tulla. Kasvav tööstress ja negatiivsed kogemused vaenulikkusega võivad olla ka põhjuseks, miks ajakirjanikud ametist lahkuvad (Miller, 2021; Chinwebo-Onuoha et al., 2021). Varasemad uuringud (nt Wenzel, 2004) viitavad sellele, et mida tõsisemalt ajakirjanikke rünnatakse, seda kulukamad on nende jaoks kaitsemeetmed ja seda tõenäolisem hakkavad nad rünnakuid vältima.

Ajakirjanike teemade valikut mõjutab auditooriumi vaenulikkus ja poliitiline surve (Nilsson & Örnebring, 2016) – seda võib kirjeldada ka kui enesetsensuuri. See omakorda ei mõjuta mitte ainult üksikut ajakirjanikku, vaid ajakirjandust üldiselt (Schimpfössl & Yablokov, 2020; Macías ja García, 2018). Sellest tekib küsimus, kuidas saaksid ajakirjanikud end kaitsta ning kas ja kes veel peaks ajakirjanikke kaitsma.

Stahel ja Schohen (2020) oma töös järeldasid, et rünnakud on ajakirjanike jaoks raskemad, kui nad on kas seksuaalsed (st inimesi rünnatakse nende soo alusel) või sisaldavad ähvardusi füüsilise (mitteseksuaalse) vägivallaga. Nende rünnakute tagajärjel väitsid naisajakirjanikud, et nad olid

emotsionaalselt ärritunud, tundsid hirmu, see häiris nende ajakirjanduslikku tööd ning nad kartsid kaotada distantssi ja neutraalsust oma töö suhtes (Stahel & Schohen, 2020). Palgi (2018) tõi välja, et mida rohkem ajakirjanikku ähvardatakse, seda rohkem on tõenäosus, et ta tunneb hirmu ja kaalub võimaluse ajakirjandusest lahkuda.

Riivese (2019) uurimistööst selgus, et mõned meesajakirjanikud ka vastavad vaenulikkusele. Näiteks ütles üks ajakirjanik tema valimist: „Ma lahendasin selle hästi lihtsalt. Ta oli ilmselt mulle tund aega mingit sõimuteksti kirjutanud, sest see oli nii pikk. Ma kirjutasin talle hästi lihtsalt: „Ma nüüd tsiteerin seda kirja: „Mine perse, poisu.“ Kõik.“ (Riives, 2019: 36). Samas märgib Riives (2019), et mõned ajakirjanikud tema valimist tajusid vaenulikkust pigem positiivse asjana, mis annab märku, et teema on hea ja saab palju tähelepanu.

Barton ja Storm (2014) uuringust selgus, et vaid viiendik valimi ajakirjanikest on saanud ettevalmistust, kuidas rünnakutele vastu hakata. Lisaks märkasid vastajad, et pidev ajakirjanikevastane vaenulikkus mõjub halvasti ajakirjanike vaimsele tervisele, põhjustades mõnikord psühholoogilise trauma ja depressiooni.

Martin ja Murell (2020) on uurinud ajakirjanike käest, kas ja millist väljaõpet on vaja, et parandada ajakirjanike toimetulekut vaenulikkusega. Vastajatel tekkis dilemma, kuidas ja kas on üldse vaja koolitada, kui nad õpivad ise vaenulikkusega toime tulemist oma tööd tehes. Näiteks vastas üks ajakirjanik: „Olen üsna vastupidav inimene, kuid ma ei tea tegelikult, kui tõhus see koolitus oleks. Ma lihtsalt kujutan end ette istumas ruumis, kus on hulk mu kolleege, kes kuulavad kellegi juttu vastupidavusest ja ei naudi seda tegelikult.“

Kokkuvõtte teooriapeatükist

Lähtudes Lukani ja Čehovin Zajci (2022) arusaamast ajakirjanikutööst, käsitlen seda ametit 24/7 tööna: tööülesandest lähtudes peab ajakirjanik pidevalt jälgima, mis parasjagu ühiskonnas toimumas on ning olla kiire uudisvooga alati kursis. See tähendab, et ajakirjanik on tõepoolest täitmas oma tööülesandeid nii töövälisel kui isegi puhkuseks seadusega määratud ajal (Ivask, 2018). See töö on kiire ja pingeline ning kiirus on tänapäeval ajakirjaniku lahutamatu kaaslane (Örnebring, 2016). Shoemakeri ja Reese (1996) mudel jaotab domeene järgmiselt: individuaalne, meediarutiin, organisatsiooniline, meediaväline ja ideoloogiline/sotsiaalne süsteem. Lähtudes

piiriteooriast, piirid nende domeenide vahel on haprad, või neid ei eksisteeri peaaegu üldse (Snyder et al., 2019; Lukan & Zajc, 2022).

2000ndatel hakkasid meediauurijad pöörama rohkem tähelepanu teaduse jaoks uuele nähtusele – ajakirjanikevastasele vaenulikkusele. Mõistan vaenulikkust kui viisi ajakirjanike vaigistamiseks ja survestamiseks: seeläbi üritavad agendid panna ajakirjanikke ebamugavust tundma, jäädes lootma, et see aitab neid mingitel teemadel vaikima sundida (Nillson & Örnebring, 2016). Vaenulikkus ajakirjanike vastu on toimetustes tihti normaliseeritud (Miller & Lewis, 2020), mis teeb ajakirjanikevastase vaenulikkuse keeruliseks uurimisteenaks (Ivask, 2020).

Üks levinumatest toimetulekumehhanismidest on “paksu nahka kasvatamine” (Martin & Murrell, 2021; Everbach, 2018; Bradshaw, 2021; Hardin & Shain, 2006), mis ei pruugi pikemas perspektiivis olla tulemuslik, kuna vahepeal teevad rünnakud isegi “paksunahalistele” ajakirjanikele haiget (Chen et al., 2018). Nikkolo (2010) ja Siili (2017) uurimistöödest tuleb kaudselt välja ka rünnakute negatiivne mõju ajakirjanike tervisele ning alkoholi kuritarvitamine stressi maandamiseks. Tavapraktikaks peeti varasemates uuringutes ka vaenulikkuse pisendamist ja rünnakute üle naljatamist (Ivask et al. 2020; Gudipaty, 2017; Judah, 2019), kuid pikemas perspektiivis võib vaenulikkus olla põhjuseks, miks ajakirjanikud ametist lahkuvad (Miller, 2021; Chinwebo-Onuoha et al., 2021).

Kuigi teadusartiklis käsitleme me vaenulikkuse mõju ajakirjanikele, see probleem on meediamajadest suurem ja laiem, kuna vaenulikkus ajakirjanduse vastu kujutab ohtu sõnavabadusele, mis on vajalik demokraatliku ühiskonna toimimiseks (Nilsson & Örnebring, 2016; Reich & Thomas Hanitzsch, 2016, Hanitzsch et al., 2010).

MEETOD JA VALIM

Seminaritöös ja teadusartikli kirjutamisel kasutasin uurimistöö küsimustele vastamiseks kvalitatiivseid meetodeid, mis võimaldavad põhjalikult uurida inimeste kogemusi ja arvamusi. Ühtlasi on kvalitatiivsete meetodite kasutamise eesmärk “teha uuritav tegelikkus nähtavaks” ehk ilmutada tegelikkuse varjatud tahke ja anda nendele tähendus (Õunapuu, 2014: 62).

Valim

Uuritavate valiku aluseks kvalitatiivses uurimistöös ei ole mitte üldpopulatsioonist konstrueeritud statistiliselt esinduslik valim, vaid osalised valitakse vastavalt sellele, kui olulised nad uuritava teema seisukohast tunduvad (Laherand, 2010: 53). Seda põhimõtet meele pidades valisin empiirilise andmete kogumiseks sihipärase valimi. See võimaldas valida vastavalt uurimiseesmärgile välja tüüpilised ja/või ideaalsed küsitletavad (Rämmer, 2014). Andmete kogumisel kasutasin ka lumepallimeetodit, mille puhul esialgselt valimis olnud inimesed juhatavad edasi järgmiste uuritavate juurde. (Rämmer, 2014).

Eelnevaid teoreetilisi põhimõtteid arvestades koostas valimi, millesse algselt jäid kümme ajakirjanikku. Sihipärane valim võimaldas valida neid inimesi, kes on uurimisteemal sõna võtnud ja/või kelle töö eripära puhul võisid teada või eeldada, et neil on olnud tööga seotud negatiivseid kogemusi. Enamasti olid need ajakirjanikud, foto- või videoreporterid, kes on kajastanud konfliktseid teemasid või kelle vastu oli kunagi kohtusse pöördutud. Tegemist on suuremate päevalehtede ajakirjanikega ehk peavoolumeedia ajakirjanikega. Lumepallimeetodid ma kasutada ei plaaninud, kuid intervjuu käigus juhatas üks osaleja mind oma kolleegi juurde, kellega nad on varem kogemusi jaganud. Seega lumepallimeetod toimis hästi, sest kokku viisin läbi 12 intervjuud, kuigi plaanis oli kümme.

Valimit moodustades arvestasin sellega, et saan mitmekesisema pildi, kui uuritavad on erinevate demograafiliste tunnustega ning erinevatest väljaannetest. See osutus keeruliseks, sest ühest väljaandest vastas mulle alguses vaid kaks ajakirjanikku. Pidin esialgse valimi mitu korda ümber tegema, et seatud eesmärki täita. Kuna üks uurimiseesmärkidest on uurida, kuidas ajakirjanikud tunnetavad toimetuse tuge ja kaitset, oli äärmiselt oluline, et vastajaid oleks kõikidest suurtest

meediamajadest. Samuti oli oluline, et valimis oleks võrdne arv meessoost ja naissoost ajakirjanikke, kuna tahtsin võrrelda, kuivõrd nende tunnetav heaolu ja turvalisus erineb (varasemad tööd - autoriks Palgi (2020) ja Riives (2019) - andsid selleks põhjust). Lisaks mõtlesin ka selle peale, et osalejatel oleks erinev tööprofiil ja -staaž.

Kuna teema on tundlik ning kohati jagati minuga oma isiklikke läbielamusi ja seisukohti, tagan osalejatele anonüümsuse. Kõikidele osalejatele olen seletanud enda uurimiseesmärke ja seda, kuidas kavatsen andmeid kasutada. Osalejad on andnud nõusoleku intervjuude tsitaadide kasutamiseks ja andmete analüüsimiseks nii minu bakalaureusetöös kui ka teadusartiklis. Selleks, et osalejaid poleks võimalik ära tunda, ei seo ma nende demograafilisi näitajaid toimetuste või väljaannetega, ning kasutan lühendeid tsiteerimisel. Samal põhjusel ei lisa ma töösse intervjuude transkriptsioonid – Eesti riik on väike, ajakirjanikke teatakse nimepidi ning konkreetseid meediasse jõudnud juhtumeid on lihtne transkriptsioonis ära tuvastada. See info on tundlik ka sellepärast, et intervjuudes rääkisid osalejad ka oma töökeskkonnaga seonduvates negatiivsetest kogemustes ning anonüümsuse riive võib tuua nendele kärmeid tagajärke.

Kood	A1	A2	A3	A4	A5	A6	A7	A8	A9	A10	A11	A12
Sugu	naine	naine	naine	naine	mees	mees	mees	naine	naine	mees	mees	mees
Staaž	<5 a	>5 a	>5 a	>5 a	<5 a	>5 a	>5 a	>5 a	>5 a	>5 a	>5 a	<5 a

Tabel 1. Valimi ajakirjanike tööstaaž (kas suurem või väiksem kui viis aastat) ja sugu.

Demograafilised näitajad: minu valimis on esindatud kõikide Eesti meediamajade ajakirjanikud, nende tööstaaž varieerub viiest kuni kolmekümne aastani, valimis on kuus meesajakirjanikku ja kuus naisajakirjanikku.

Andmekogumismeetodid

Andmete kogumiseks kasutasin poolstruktureeritud intervjuud. Intervjuu sobib, kui materjal on tundlik ning selle teema käsitlemine nõuab usaldust; kui kesksel kohal on tähenduse ja esinduslikkus sügav mõistmine, tüüpilisus on teisejärguline; kui enamik küsimusi on avatud ja nõuavad pikke ja põhjalikke vastuseid (Gillham 2004; 11, viidatud Laherand, 2010: 179 kaudu).

Intervjuu oli poolstruktureeritud, st osaliselt standarditud vestlust, mille puhul selgub töö käigus, milliseid väärtuslikke andmeid hakkab ilmnema, seejärel saab vastavalt olukorrale reageerida. Küsimuste sõnastamine on paindlik, mis võimaldab küsida täpsustavaid küsimusi ning muuta küsimuste järjekorda (Õunapuu, 2014: 171). Minu teema uurimiseks sobis see meetod väga hästi, sest kogemuste põhjalikuks mõistmiseks sain küsida lisaküsimusi ning vastavalt intervjuueeritavale kava kohandada. Kohati võimaldas lisaküsimuste esitamine avastada uusi aspekte.

Ühe intervjuu viisin läbi näost-näku, sest nii oli intervjuueeritaval mugavam. Pandeemia olukorda arvestades viisin ülejäänud 11 intervjuud videokõnedena kasutades Zoom keskkonda. Intervjuud salvestasin arvuti mikrofoniga ehk salvestuse peale jäi ainult heli. Enne intervjuusid teavitasin kõiki osalejaid, milleks andmeid kasutan; lisaks selgitasin, et anonümiseerin oma valimi.

Kokku viisin läbi 12 intervjuud, mille keskmine pikkus on umbes üks tund. Intervjuu esimeses osas palusin intervjuueeritavatel kirjeldada tööga seotud negatiivseid kogemusi – esmalt nn *offline* ehk päriselulisi-, seejärel veebipõhiseid-kogemusi, teises osas keskendusin turvalisusele, kolmandas osas uurisin kuidas kaitsevad ajakirjanikud end küberruumis, neljandas osas keskendusin ajakirjanike arvamustele ja tunnetusele toimetuse rollist ajakirjanike turvalisuse ja heaolu tagamisel.

Andmeanalüüs

Seminaritöös kasutasin andmete analüüsiks kvalitatiivset sisuanalüüsi. Kodeerisin kogemusi ja mõtteavaldusi kategooriatesse ning koostasid koodipuu. Kvalitatiivse sisuanalüüsi puhul arvulistest tulemustest olulisem on leida ja omavahel otstarbekalt seostada niisugused koodid ja kategooriad, mis võtaks kokku analüüsitava teksti kesksed ja/või uurimisküsimuste seisukohast olulised tähendused. Selle meetodi kasutamine võimaldas pöörata tähelepanu ka harva esindatud nähtustele (Kalmus, Masso, Linno, 2015).

See on ühtlasi ka selle meetodi raskus. Avatud kodeerimist peab rakendama kõigi tekstilõikude puhul ja edasi saab arendada kõiki leitud kategooriaid, mida on tavaliselt arvukalt. Tekstilõike ja juhtumeid saab lõputult omavahel võrrelda (Laherand, 2010: 288).

Peamiseks puuduseks võib pidada seda, et kvalitatiivne sisuanalüüs loob uurijale võimaluse valikulise tõendusmaterjali kogumiseks, mis toimub sageli mitteteadlikult, uurijale meelepäraste hüpoteeside kinnitamiseks, ning kunagi ei saa olla kindel, et seda pole juhtunud (Kalmus, Masso, Linno, 2015).

Meetodi kriitika

Uurimistöök moodustasin sihipärase valimi, mis on mittetõenäosuslik valim. Sellise vastajate valimise kriteeriumi puhul ei saa uuringutulemuste põhjal ka väga kaugeleulatuvaid järeldusi ja üldistusi teha (Rämmer, 2014). Valimi moodustamise aluseks olid minu enda eeldused, mis on subjektiivsed ja piiratud minu enda kogemuste ja teadmistega. Mitmed ajakirjanikud valimist ei vastanud minu kirjadele ning pidin mitu korda valimit muutma, et leida sinna sobivaid vastajaid.

Viisin intervjuud läbi Zoomi keskkonnas. Online-intervjuude eripära on see, et võivad juhtuda erinevad tehnilised probleemid, mis võivad intervjuu kvaliteedi oluliselt mõjutada (Janghorban, 2014). Selle probleemiga puutusin kokku ka mina, sest ühel intervjuueeritaval oli alguses tehniline probleem, mille tõttu ta pidi mitu korda sisse logima. Õnneks hoiatasin vastajaid ette, et intervjuu võtaks keskmiselt tund aega, mis on piisav aeg isegi tehniliste probleemide ilmnemisega intervjuu jaoks.

Kasutasin andmeanalüüsi meetodina kvalitatiivset sisuanalüüsi. Peamiseks puuduseks võib pidada seda, et kvalitatiivne sisuanalüüs loob uurijale võimaluse valikulise tõendusmaterjali kogumiseks, mis toimub sageli mitteteadlikult, uurijale meelepäraste hüpoteeside kinnitamiseks, ning kunagi ei

saa olla kindel, et seda pole juhtunud; samuti võib see viia olukorrani, kus uurija jääb materjali lõputult analüüsima (Kalmus, Masso, Linno, 2015). Selleks, et neid võimalusi vältida, ma tutvusin väga põhjalikult oma materjaliga. Kõige kasulikum oli see, et me juhendajaga olime pidevalt ühenduses ja pidevalt arutasime ja analüüsisime materjali juba siis, kui ma intervjuusid tegin.

Intervjuukava ei toiminud iga intervjuueeritavaga, kuid oli vajalik selleks, et intervjuueeritavaid alguses rääkima saada. Mõnel allikal oli erinevaid näiteid nii palju, et ta vastas korraga mitmele küsimusele. Mõnele aga pidin vahepeal küsimusi ümber sõnastama ja natuke seletama, mida ma meeles pean. Seega poolstruktureeritud intervjuu kasutamine oli selle teema uurimiseks hea võimalus.

Valimi suurus ei võimalda teha järeldusi kogu populatsiooni kohta. Näiteks ei saa selle uurimuse põhjal teha statistilisi järeldusi, vaid uurimise keskmes on mustrid, juhtumid ja reaktsioonid.

Samuti ei püstitanud ma ühtegi hüpoteesi, kuna uurimise eesmärk on pigem kogemusi kaardistada ja kirjeldada. Sellele viitavad kaudsalt ka minu uurimisküsimused, mis eeldavad pigem kirjeldavaid vastuseid.

TULEMUSED

Selles peatükis teen kokkuvõtte peamistest seminaritöö tulemustest, mis kaheteistkümne intervjuueeritud Eesti ajakirjaniku põhjal selgus. Keskendun järgmistele alateemadele: 1) milliste negatiivsete kogemustega on ajakirjanikud enda tööga seoses kokku puutunud; 2) kuidas kogemused vaenulikkusega ajakirjanike mõjutavad 3) kuidas hoolitseb toimetust ajakirjanike turvalisuse ja heaolu eest ajakirjanike hinnangul.

Kokkupuude ebameeldiva suhtluse ja agressiooniga

Siinses alapeatükis toon välja, milliste negatiivsete kogemustega on ajakirjanikud enda tööalases elus kokku puutunud, see alapeatükk aitab vastata esimesele ja teisele uurimisküsimusele. Ma ei hakanud neid uurimisküsimusi tulemuste esitamisel eristama, sest see viiks tulemuste kordamiseni. Liigitasin kogemused järgmiselt: surveamine või vaigistamine, kiusamine veebis ja telefoni teel, ähvardused ja ahistamine.

Survestamine või vaigistamine

Minu valimist tõi enamik intervjuueeritud ajakirjanikest välja, et on enda tööd tehes tundnud survestamist või vaigistamispüüdlusi allikate või lugejate poolt. Mitmed ajakirjanikud tõid välja, et tänapäeval üks levinumaid viise ajakirjaniku survestamiseks on kohtuhagi, ning see põhjustab ajakirjanikele eriti palju stressi, sest kohtuprotsess kestab väga kaua aega.

A3: *“Ma ärkan hommikul, see on esimene asi, mille peale ma mõtlen ja arvestades, kui kaua kohtuasjad jahvatavad, siis sul võibki olla nädalaid, kus kogu aeg on see muremõte sinuga kaasas, see on päris vastik.”*

Lisaks märkis A3, et kohtuprotsessi kogemus mõjutas ka tema teemade valikut ning sundis teatud teemasid vältima, mis ongi tema arvates ajakirjanduse vaigistamine. Sarnaseid tagajärgi kirjeldasid enamik ajakirjanike, kes on kohtuähvardusi saanud.

A5 tõi välja, et kohtuähvardused ja kahjunõuded on muutunud peaaegu igapäevasteks. Ajakirjanikud rääkisid, et kohtuga ähvardavad tihti poliitikud ning ärimehed ehk tuntud inimesed, kelle „maine on kaalul“. Rõhutatakse seda, et ajakirjanikku võib isiklikult vastutusele võtta, nagu on välja tulnud viimase paari aasta kohtupraktikast.

Ajakirjanikud puutuvad kokku ka ametkondliku survestamisega. Ametnikud tahavad ajakirjanike tööd oluliselt mõjutada: määratakse ette, millal võib lugu ilmuda, tahakse oma vastuseid üle lugeda ja korrigeerida, survestatakse mingitel teemadel mitte kirjutada. Siis, kui nõuded ei ole ajakirjaniku poolt ameti arvates täidetud, ei soovi selle ameti esindajad temaga edaspidi suhelda.

A6: *“Ma arvan, et selle loo pärast mul olid ikkagi mingisugused repressioonid võib-olla mõned aastad seal maakonna prefektuuris.”*

“Repressioonid” tähendasid siis seda, et prefektuur ei vastanud enam ajakirjanikule ning info saamine sellelt allikalt muutus võimatuks. Selline suhtumine sunnib ka ajakirjanike vältima teatud allikaid ja organisatsioone, kellega on sellised suhted tekkinud. Üks ajakirjanik meenutas juhtumit, kus amet üritas nii tugevalt tema töösse sekkuda, et ajakirjanik lõpuks hakkaski ise seda allikat vältima. Väikses Eestis on mõni allikas asendamatu; see võib vahepeal tähendada, et tuleb teatud teemade kajastamisest loobuda.

Agressioon veebis ja telefoni teel

Peaaegu kõik intervjuueeritavad on puutunud kokku agressiooniga veebis või telefoni teel. Üksikute solvavate kirjade ja kommentaaridega ollakse harjunud, kuid tihtipeale sellega need kogemused ei piirdu. Levinud on juhtumid, kus üks inimene paneb sotsiaalmeediasse üles postituse, kus sõimab ajakirjanikku ning seeläbi muutub see ajakirjanik sihtmärgiks ka tema jälgijate jaoks. Sellist strateegiat kasutavad nii tavakasutajad kui ka poliitikud ja väiksemad uudistekanalid.

A2: *“Ja siis selle peale tuli, ütleme, sellise viie minuti jooksul võib-olla, tuli mu Facebooki postkasti seitse- või kaheksakümmend kirja, kus järjest siis erinevad inimesed hakkasid rääkima või kirjutama seda, mida nad minust kui ajakirjanikust arvavad.”*

Solvangud sotsiaalmeedias kipuvad olema väga isiklikud, kus rünnatakse mitte otseselt ajakirjaniku tööd, vaid rõhutakse tema välimust, perekondlikku seisu, päritolu. Eriti palju solvanguid isiksuse pihta saavad naisajakirjanikud. Kõik intervjuueeritavad toovad välja, et need veebirünnakud on ajakirjaniku töö paratamatu osa ning nad puutuvad sellega kokku üsna regulaarselt.

Laastavalt mõjub ajakirjanikele see, kui pannakse kuhugile üles nende pilt. See annabki “sihtmärgi” tunde; justkui oleks sotsiaalmeedia grupi või uudistekanaliga taga “nähtamatu armee”

ning kõik on ühe ajakirjaniku peale väga nõrдинud. Ajakirjanikel soovitatakse “end ära tappa”, “sillalt alla hüpata” või “kirjutama õppida”.

A12 rääkis juhtumist, kus ta kirjutas paremäärmuslastest. Siis rühm inimesi veebis üritas koondada võimalikult palju infot tema kohta ühte dokumenti. Hirmutav oli see, et dokument on kõigile kättesaadav.

A12: “See ka nagu äratas ja pani mõistma, et väga paljud asjad peaks internetis privaatseks pöörama. Sellised isiklikud andmed ja kõik, iga detail, mis minu kohta kuskil internetis leidub, võidakse minu vastu ära kasutada.”

Leidus ka ajakirjanikke, kes tõdesid, et võtavad solvanguid ja agressiooni veebis huumoriga ja pigem positiivselt, sest keegi on võtnud aega, et neid rünnata. See on ajakirjanike meelest kompliment nende tööle.

Tihti kasutatakse tööalaste ülesande täitmiseks isiklikku mobiiltelefoni, et olla alati allikatele kättesaadav. Mõnel juhul on sellega kaasnenud negatiivseid tagajärgi, kus inimesed peale loo ilmumist helistavad vahetpidamata või mitte sobilikul ajal. Üks intervjuueeritav on saanud ebameeldiva kõne isegi vanglast.

Üks naisajakirjanik rääkis, et teda olevat telefoni teel kutsutud mahajäetud majja ning pakutud raha, et ta mehega kohtingule läheks. Sellised seksuaalse alatooniga juhtumid tekkisid naisajakirjanikes “rõveda tunde”.

Ajakirjanikud tõdesid, et vahepeal kaob isikliku mobiiltelefoni kasutamise tõttu piir töö- ja eraelu vahel. Telefoninumbreid blokeeritakse aga väga harva, kuna olla allikatele kättesaadav olevat olulisem.

Ähvardused ja ahistamine

Minu intervjuueeritavatest pole mitte kedagi füüsiliselt rünnatud. Küll aga rääkis üks intervjuueeritav enda kogemusest välisriigis, kus tema poole oli suunatud tulirelv. Ta tõi välja aga, et see olevat olnud ainuke olukord, kus ta tundis realselt ohtu enda elule.

Ühe ajakirjaniku kolleegil on aga kogemusi ahistava jälitamisega. Intervjuueeritav rääkis, et on olemas üks “sarijälitaja”, kelle tegevust on kajastanud umbes kolm erinevat ajakirjanikku. Praegu

on sellel isikul lähenemiskeeld kahe ajakirjaniku vastu. Intervjueeritav mainis, et igast ajakirjanikust, kes selle isiku tegevust kajastab, saab kohe järgmine ohver.

A12: *“Ahistamine muutus nii tõsiseks, et noh, nendes lugudes on sellised näiteid, kus... Keegi võttis (oma kodus) külmkapist õlle, sai ahistajalt sõnumi, et naudi õlut.”*

Oluline on märkida, et ainult kolmel meesajakirjanikul on olnud tööga seotud olukordi, kus nad tundsid end ebaturvaliselt. Naisajakirjanikest tundsid seda kõik intervjueeritavad. Ajakirjanikud rääkisid sarnastest juhtumitest, kus keegi on tulnud nende toimetusse ning otsinud konkreetset ajakirjanikku. Sellest võib järeldada, et reaalne oht ajakirjanikku elule on Eestis siiski olemas.

Märksa levinum probleem ajakirjanike seas on aga ähvardused. Ähvardusi on saanud enamik intervjueeritavatest. Intervjueeritavate kogemused ja tunded ähvardustega on aga erinevad: pikema tööstaažiga meesajakirjanikud suhtuvad ähvardustesse skeptiliselt, reeglina ei võeta midagi ette. Nagu oli juba mainitud, sai üks intervjueeritav ähvardava kõne vanglast, kus üks vang olevat lubanud ta ära tappa. Meesajakirjanik jäi olukorras rahulikuks ning pole isegi sellest toimetusele teada andnud.

Naisajakirjanikud võtavad ähvardusi tõsisemalt ning pöördusid tihedamini kas toimetuse või politsei poole. Siinkohal on oluline mainida, et enamasti pole ahistajad reaalselt karistust siiski saanud. Ühel intervjueeritaval on kogemus, kus allikas otsis teda toimetuses ning kuna sealt kätte ei saanud, siis hakkas ähvardama läbi sotsiaalmeedia.

A4: *“Ta lubas nuga anda. Ta saatis ka selliseid Facebooki kirju, kus ta rääkis detailselt, kuidas ja mida ta teeb, a la et ta tükeldab mu ära ja nii edasi.”*

Sarnaseid ähvardusi on saanud ka teised intervjueeritavad. A4 juhtum illustreerib aga kõige paremini seda probleemi. Selgus, et ahistaja elas ajakirjaniku maja lähedal. Kuna ahistajat pole politsei mitu kuud kätte saanud, siis pidi A4 muretsema enda turvalisuse pärast pikka aega. Ainus abi, mida ta sellel ajal politseilt sai, oli ahistaja aadressi teadmine ning soovitus olla ettevaatlik.

Minu intervjueeritavatest leidis ka ajakirjanikke, kellel on olnud päris mitu surmaähvardust. A6 rääkis kolmest erinevast juhtumist, kus inimene on talle otse öelnud “ma tapan su ära”. Ainult üks nendest juhtumitest jõudis politseisse. Veel üks ähvardus jõudis temani läbi tuttavate.

Surma- ja vägivallaähvarduste põhjusteks oli intervjueeritavate arvates see vastukaja, mille põhjustavad tihti ajakirjanike lood. Ähvardaja on tihtipeale inimene, kellest on kirjutatud, kuid mitte alati. Ajakirjanikke sõimatakse ja ähvardatakse ka arvamused pärast. Tihtipeale ähvardatakse mitte ajakirjanikke üksi, vaid ka tema pere liikmeid.

Intervjueeritavad tõid välja, et kõige rohkem neid ähvardusi tuleb siis, kui näiteks erakonna esindaja või mõni muu mõjuisik kirjutab sotsiaalmeedias midagi ajakirjaniku kohta. See “stendile panek” mõjus ühe noore ajakirjanikule nii halvasti, et ta ütles, et “mitte kunagi enam ei kirjuta arvamused”. Tema reaktsioon sellele olukorrale näitab, et surveamine võib viia enesetsensuurini. See on varasematest uuringutest (Nillson & Örnebring, 2016) tuntud strateegia, kus üritatakse ajakirjanikke sundida teatud teemasid ja ideesid mitte levitada.

Hinnang enda turvalisusele ja kaitsemeetmed

Selles peatükis toon välja, millist hinnangut annavad ajakirjanikud enda turvalisusele ning mida nad teevad teadlikult, et ennast kaitsta. See peatükk aitab vastata kolmandale uurimisküsimusele. Minu valimis leidsid nii neid, kes tunnevad end turvaliselt, kui ka neid, kes pidevalt muretsesid enda turvalisuse pärast. Siin on oluline mainida, et turvalisuse all mõtlen mitte ainult füüsilist turvalisust, vaid ka küberturvalisust.

Pigem positiivne hinnang enda turvalisusele

Positiivse hinnangu enda turvalisusele andis enamik meesajakirjanike pika tööstaažiga (5–10 aastat ning 10 ja rohkem aastat). Ka väiksema tööstaažiga meesajakirjanikud ütlesid, et otseselt ei taju mingisuguseid ohte. Nagu oli mainitud, siis intervjueeritavad meesajakirjanikud suhtuvad rünnakutesse skeptiliselt, nendes rünnakutes ei nähta tihtipeale reaalselt ohtu. Põhjenduseks mainisid intervjueeritavad, et justkui oleksid need olukorrad “ajakirjaniku palga sisse kirjutatud” ning pika aja jooksul tekib teatud “paks nahk” ehk neid olukordi tajutakse kogemuse põhjal teistmoodi kui varem.

A11: *“Kui üks meesterahvas kirjutaks samasuguse hirmsa kirja mulle ja mõnele minu naiskolleegile ja me siis pimedal tänaval kohtuksime. siis ühes olukorras oleks üks jõudude*

vahekord, teises olukorras teine jõudude vahekord. See tingib ka selle, miks naiste puhul on palju reaalsem hirmutunne tekkimine.“

Sarnaseid vastuseid andsid ka teised meesajakirjanikud, kuigi peaaegu kõik intervjuueeritavad, kes andsid positiivse hinnangu enda turvalisusele, tõdesid, et neil on siiski olnud olukordi, kus nad pidid enda turvalisuse pärast muretsema.

Väiksema tööstaaziga ajakirjanikud andsid positiivse hinnangu enda turvalisusele põhjendades sellega, et neil pole olnud põhjust enda turvalisuse pärast muretseda. Paljud tõid välja, et ei tea, et Eestis oleks ajakirjanikku ära tapetud, seega pole Eesti ajakirjanikel põhjust enda turvalisuse pärast muretsema. Ükskõiksust veebiturvalisuse suhtes põhjendasid ajakirjanikud sellega, et ei taju reaalselt ohte ja kui keegi oleks nende arvutisse sisse pääsenud, nad “isegi ei teaks sellest” või “sellega tegeleks IT-osakond”.

Pigem negatiivne hinnang enda turvalisusele

Kuigi teatud olukorrad, kus ajakirjanikud pidid muretsema enda turvalisuse pärast, on olnud peaaegu kõigil intervjuueeritavatel, andis pigem negatiivse hinnangu enda turvalisusele vähemus. Need ajakirjanikud on kogenud tõsisemalt ähvardusi ja mingil määral ahistamist ning võtnud vastu kaitsemeetmeid. Nendest peaaegu kõik on naisajakirjanikud. Igapäevaselt enda turvalisuse peale kõik intervjuueeritavad ei mõtle.

A7: “Pigem mõtlen just siis, kui ilmub mingisugune suur uuriv lugu, kust sa tead, et võib-olla keegi saab väga pahaseks, kui see lugu ilmub. Tõenäoliselt nendel ilmumispäevadel ja niimoodi, et mõtled, mis võib saada.”

On aga ajakirjanikke, kes enda töö iseloomu tõttu mõtlevad turvalisuse peale igapäevaselt. See oleneb tihti valdkonnast ja teemade valikutest. Ajakirjanikud, kes andsid negatiivse hinnangu enda turvalisusele, kirjutavad kuritegevusest ja allmaailmast.

A8: “Kogu aeg muretsen. Ma olen elanud üle väga erinevad paranoia hetked, sest et ma olen ____ (demograafilised andmed), elan kuskil perifeerias. Et noh, kui keegi nendest inimestest, kellest me seal räägime, otsustaks mingil hetkel...”

Nagu oli mainitud, siis sai üks ajakirjanik ähvardusi inimeselt, kes elas tema maja lähedal. See juhtum pani intervjuueeritavat muretsema enda turvalisuse üle pikemat aega.

Oluline on mainida, et küberturvalisuse pärast muretses vaid paar ajakirjanikku. Üks ajakirjanik valimist on saanud koolitust sellest, kuidas hoida end küberruumis turvalisena. Ta tunnistas, et selle töö puhul peaks olema valmis kõigeks ning veebiturvalisus on see, mille peale ta kogu aeg mõtleb.

A12: “Ma arvan, et ajakirjaniku puhul võib olla suurem asi, millele keskenduda, on interneti turvalisus. Et sinu paroolid ei satuks kuhugi, su sugulastest ei oleks väga palju sinu sotsiaalmeedias ilminguid...”

Enda lähedasi on sotsiaalmeedias varjanud ka teised intervjuueeritavad, eriti need, kes on rünnakuid kogenud. Naisajakirjanikud muretsesid eelkõige enda laste turvalisuse eest.

Kaitsemeetmed

Paljud ajakirjanikud ei kasutagi nende endi sõnul mitte mingisuguseid kaitsemeetmeid. Need, kes kasutasid, tõid välja VPN-i kasutamist küberruumis, kahe- või kolmeastmelist sisselogimise süsteemi ning kontrolli enda isikuandmete leviku üle. Eriti rõhutati sõbralisti varjamist. A12, kellel on olnud rohkem kogemusi veebiohtudega, tunnistas, et just negatiivne kogemus pani teda mõtlema sotsiaalmeediakontode privaatsusele ning enda sugulaste ja pereliikmete varjamisele.

Üks ajakirjanik on mõelnud relvaloa tegemise peale, et end kaitsta, kuid pole seda siiani teinud. Enamasti on ajakirjanike kaitsemeetmeks ennetav käitumine – üritatakse mitte kahtlastele kirjadele vastata, mitte kohtuda agressiivsete allikatega.

Kaks ajakirjanikku samast toimetusest rääkisid, et kaitsemeetmed on toimetusesisesed – ajakirjanikud ei käi allikatega kohtumistel üksinda, vaid koos kolleegidega, toimetusel on olemas häirenupud, millele saab ohukorras vajutada, et saada abi.

Toimetuse tugi ja ajakirjaniku heaolu eest hoolitsemine

Nagu oli juba mainitud, kasutati ainult ühes toimetuses täiendavaid kaitsemeetmeid ajakirjanike turvalisuse tagamiseks. A4 sai raskes olukorras toimetuse poole pöörduda ning kolleegid ja ülemused pakkusid talle abi. Üks intervjuueeritav tunnistas, et igapäevaselt ei tunne, et toimetus hoolitseks väga tema turvalisuse eest, kuid see hoolitsemine tuleb kriisiolukorras siiski välja.

Puudulik psühholoogiline tugi

Küsimusele, kuidas hoolitseb toimetus ajakirjanike turvalisuse eest, ei osanud paljud vastata. Sellised vastajad tundsid, et toimetus ei hoolitsegi ajakirjanike turvalisuse eest ning see on igaühe enda vastutus.

Küll aga hoolitsevad toimetuste IT-osakonnad veebiturvalisuse eest. Vaatamata sellele, et enamik meediamajasid kasutavad uksekiipe toimetuse võtmetena, rääkisid ajakirjanikud, et võõrastel on tegelikult üllatavalt kerge meediamajja sisse saada. Seda tõendavad ka intervjuueeritavate kogemused, kus allikad on käinud toimetusel kohapeal ajakirjanike otsimas. Üks ajakirjanik tõi välja, et suhtlus ühe sellise inimesega kvalifitseerus tema silmis lausa ahistamise alla. Vaatamata sellele, täiendavaid kaitsemeetmeid selle vastu pole võetud.

Vastajad tõdesid, et negatiivsetest kogemustest toimetuses eriti ei räägita, sest töötempo on nii kiire. Tuge saab heal juhul mõnest vanemast kolleegist, kellel on sarnane kogemus olnud, kuid ka see ei ole mõnes toimetuses tavaline. Üks ajakirjanik sai teada, et tema kolleeg on kogenud tõsiselt ähvardusi alles Twitteris, toimetuses sellest juttu polnud.

A9: *“Inimlikult sa võid nagu võib-olla kellelegi rääkida kuskil neid asju. See ei ole mingi eriline teema. Teema on see, et mis ma järgmisesse lehte panen.”*

Tõsiseid ähvardusi ja agressiooni kogenud ajakirjanikud rääkisid, et tundsid end üksi enda probleemidega, sest toimetuses oli nende kogemuste suhtes ükskõiksed. Eriti haiget teeb ajakirjanikele nende kogemuste pisendamine kolleegide ja ülemuste poolt.

A9: *“Aga ma lihtsalt mäletan: mul naisest kaasajakirjanik lihtsalt ütles, et issand, tema poleks sellist asja teinud, et mingit avaldust, see nii tavaline, et keegi ähvardab su elu ära lõpetada...”*

Valimi ajakirjanikud tõid välja, et ülemustel on palju tööülesandeid ja alluvaid ning neid ei tasugi selliste probleemidega koormata. Tihti on tegemist ignorantsusega: tulemustele orienteeritud toimetuses ei jää aega inimliku suhtluse jaoks. A12 tõi välja, et sa võid enda murega olla mitu kuud või aastat üksinda, ning keegi ei küsi sinu käest, kuidas sul läheb ja kas sul on tuge vaja. Töötempo on kiire ning probleeme ignoreeritakse niikaua, kuni see ise ära laheneb ja ohutunne vaibub. Ühe ajakirjaniku sõnul on selles valdkonnas “klikk tähtsam kui inimene”. Sarnaselt A9 kirjeldatud juhtumile, on ka teised rääkinud juhtumitest, kus ülemused ja kolleegid on probleemi pisendanud ja ajakirjanikule sellega negatiivseid emotsioone põhjustanud.

A8: *“Esimene reaktsioon, mis tavaliselt on eriti ülemuste poolt, on see, et ära pane tähele, kasvata paksem nahk. Mina sellesse ei usu, mina arvan, et ühiskond peab muutuma, muutuma peab see, kes arvab, et on okei sõimata, mõnitada, ähvardada, mitte ei pea mina kasvatama paksemat nahka.”*

Ajakirjanikevastased rünnakud soosivad allikate sõnul nende läbipõlemist ja põhjustavad väga palju stressi, eriti kui ajakirjanik ei saa toimetusest tuge, vaid tema probleemi pisendatakse ja ignoreeritakse. Üks minu intervjuueeritavast oli intervjuu hetkeks lahkumas ajakirjandusest, veel kaks intervjuueeritavat on mõelnud töö vahetamisele.

Mõned ajakirjanikud tõid välja, et tööandja pakub neile tasuta psühholoogilise nõustamise võimalust koostööpartneri firmast. Minu intervjuueeritavast ei ole seda keegi kasutanud.

A10: *“Ega see tegelikult toimi. Nii et noh, nad on veits nagu koolipsühholoog, keegi ei käi nende juures. Ma arvan, et inimestel endal ei ole sellist harjumust, on ebamugav. Tundub lamp.”*

Mitmed ajakirjanikud on tunnistanud, et ei vajagi erilist tuge. Nende juttudest on märgata, et nad pisendavad ise enda negatiivseid kogemusi, seega ei otsigi toimetuse abi.

Juriidiline ja tehniline tugi organisatsioonilt

Ajakirjanikud märkisid, et vajaduse korral said ajakirjandusorganisatsioonist juriidilist abi. Ülemus ja organisatsiooni juristid võtavad kohtuhagi puhul allikaga suhtlemise üle. Sageli ajakirjanikud isegi ei teadnud, kuidas üks või teine nende looga seotud kohtuhagi lõppes. Allikate sõnul ei räägita sellest väga palju, kuid intervjueeritavad on kindlad, et asjaga tegeleb organisatsioon või nende vahetu ülemus.

A10: *“Keegi jaurab, ja nii edasi nagu ise ei jaksa jaurata nendega. Ehkki ta (ülemus) lihtsalt saab löögi enda peale võtta. Või võib ükskõik mis inimene, lihtsalt tema tegeleb siis sellega.”*

Kogenud ajakirjanikud mainisid, et nende tööülesannete hulka kulub kirjutada “kohtukindlaid” lugusid ning mõnel juhul saavad nad juristiga sellel teemal konsulteerida.

A1: *“Kui on selline veidi konfliktsem artikkel või siis mingi suurema kaaluga artikkel, siis me alati saadame artikli oma juristile, kes vaatab selle sellise pilguga üle, et ohver ei saaks kannatada rohkem, kui ta juba kannatada saanud on, et meie selles suhtes ei langeks mingi laviini alla.”*

See jällegi näitab, et tegelikult saavad majavälised agendid ajakirjanikku ja isegi toimetust mõjutada. Kohtukindla loo kirjutamisest on saanud erialane standard. Ometi tõstatub autonoomia küsimus: kui vabad ajakirjanikud oma otsustes siiski on, kui nad peavad lähtuma juristide arvamusest. Sealjuures on anonüümsete allikate kasutamine edaspidi küsimuse all, sest see on tekitanud kohtulikult ajakirjanikele palju probleeme (Berendsoni ja Värgi kaasus) ja anonüümse allika kaitse võib muutuda võimatuks.

Intervjueeritavad vahepeal tõdesid, et toimetuses on “hea töökliima” ning tuge ja abi saab enda kolleegidelt. Kokkuhoidev meeskond on see, mida hinnatakse toimetuse juures kõige rohkem.

A4: *“Ma ei teagi, mida nad teevad, ma arvan, et seal ongi see, et inimesed, kes kokku on sattunud, on hästi-hästi nagu ühtehoidvad. Või nad kõik ongi nagu üks suur meeskond, kes omavahel hästi palju suhtleb, ja kui räägitakse täiesti avameelselt. Nii oma mingitest probleemidest kui ka sellest, ütleme, et kui on isiklikus elus raskem aeg. Need inimesed on rohkem nagu oma pere. Siis ilmselt tänu sellele on õnnestunud see saavutada, et kõik nagu kõigiga arvestavad, ka juhtkond.”*

Üks ajakirjanik tõi aga välja, et kuna ajakirjandus on “tulemustele orienteeritud”, siis kajastub see ka meeskonna kokkuhoidvuses. Kiire töötempo ja omavaheline konkurents ei soodusta kolleegidel sõprussuhete loomist.

JÄRELDUSED

Minu seminaritöö eesmärk oli välja selgitada, milline on ajakirjanike tunnetatav heaolu ja turvalisus ning kuivõrd hoolitseb ajakirjanike hinnangul nende heaolu ja turvalisuse eest ajakirjandusorganisatsioon. Selleks uurisin ka, milliste ohtudega ajakirjanikud enda tööd tehes kokku puutuvad. Püstitasin kolm uurimisküsimust, millele soovisin töös vastust leida. Seminaritöö maksimaalse mahu arvestades keskendusin seminaritöös turvalisuse, mitte heaolu aspektile. Selles peatükis toon välja ka meetodi kriitikat.

Toon välja uurimisküsimused ning leian nendele peamised järeldused: kuidas hindavad Eesti ajakirjanikud enda heaolu ja turvalisust; milliste negatiivsete ja ohtlike kogemustega peavad Eesti ajakirjanikud silmitsi seisma; kuidas pakub toimetuse ajakirjanikele nende hinnangul tuge ja kaitset. Samuti toon välja, mis mõjutab tunnetavat turvalisust.

U1) Milliste negatiivsete ja ohtlike kogemustega peavad Eesti ajakirjanikud silmitsi seisma?

Riives (2019) ning Palgi (2020) on uurinud Eesti ajakirjanike (soo põhjal) kogemusi agressiivsete ja ahistavate kommentaaride ning allikatega. Lähtudes nendest uurimistööst eeldasin, et rünnakute probleem eksisteerib ning tihtipeale peetakse seda normaalseks osaks enda tööst.

Intervjuude põhjal jagasin neid kogemusi järgmiselt: surveamine ja vaigistamine, agressioon veebis või telefoni teel ning ahistamine ja ähvardused.

Survestamine ja vaigistamine

Enamik intervjuueeritavatest tõid välja, et on kogenud survestamist allikate poolt. Neid kogemusi saab jagada kolme kategooriasse: kahjunõude esitamine ehk kohtuga ähvardamine, kohtuhagi ajakirjaniku vastu ning ametkondlik kius. Paljud ajakirjanikud on öelnud, et kohtuga ähvardamine on viimasel ajal muutunud levinumaks kui varem ning see on märksa suurem probleem kui füüsilised rünnakud, sest Eestis ei ole ajakirjanikevastastest rünnakutest väga palju andmeid. Ähvardused aga jäävad mõnikord vaid ähvardusteks ning vaibuvad ära, kui ülemus võtab suhtlemise üle. Väga negatiivne kogemus on aga kohtuprotsess ise ning juba sellepärast neid ähvardusi võetakse tõsiselt. Mõned ajakirjanikud on kogenud vaigistamist ja survestamist

ametkondadelt. See otseselt ei ohusta nende turvalisust, kuid mõjutab oluliselt nende tööd ning heaolu.

Agressioon veebis ja telefoni teel

Ka neid kogemusi on võimalik intervjuude põhjal jagada järgmiselt: “tühi jauramine” anonüümses kommentaariumis või sotsiaalmeedias, mis pakub ajakirjanikele rohkem nalja, kui ohustab; “teistele sihtmärgiks seadmine” ehk postitused tuntud isiku poolt sotsiaalmeedias; negatiivsed kogemused isikliku mobiiltelefoni kasutamisega. Riives (2019) mainib, et anonüümsete kommentaariumite vastu kasvatasid ajakirjanikud “paksu naha” ning tihtipeale ei loegi neid kommentaare ja solvavaid kirju. Sarnaseid vastuseid andsid ka minu intervjuueeritavad.

Mis põhjustab ajakirjanikel rohkem stressi, on see, et tuntud inimesed, kellele võib-olla lugu ei meeldinud, teeb vihase postituse, kus süüdistab ajakirjanikku ebakompetentsuses. See tekitab lumepalliefekti, st postitaja jälgijad hakkavad järjest ajakirjanikku vihaste sõnumitega pommitama. Negatiivseid kogemusi isikliku mobiiltelefoni kasutamisega ei ole ajakirjanikel väga palju: leidsid vaid üks ajakirjanik, keda on telefoni teel ahistatud.

Ähvardused ja ahistamine

Tõsiseltvõetavad ähvardused tulevad ajakirjanikele märgatavalt harvemini, kuid mõjutavad oluliselt nende turvalisuse tunnet. Üks intervjuueeritav tõi välja, et selline ähvardamine paneb lausa enda elu eest kartma. See hirm vaibub mõne kuu pärast aga ära. Üks meesajakirjanik on pidanud kuulma fraasi “ma tapan su ära” enda tööalases elus kolm korda. Palgi (2020) uurimistööst järeldub, et probleem ahistamisega on olemas naisajakirjanike seas. Minu uurimistööst selgus, et kogemusi ähvarduste ja ahistamisega on ka meesajakirjanikel.

U2) Kuidas kogemused vaenulikkusega ajakirjanike mõjutavad?

Nagu ka Palgi (2020) ja Riivese (2019) töödest kaudselt selgub, vaatamata reaalselele ohukordadele tunnevad ajakirjanikud enda tööd tehes enamasti pigem turvaliselt. Igapäevaselt enda turvalisusele mõtleb vaid üks ajakirjanik minu valimist. Küll aga erineb hinnang oma turvalisusele soo põhjal. Naisajakirjanikud, kes on kogenud tõsiseid ähvardusi, tunnevad end vähem turvaliselt kui tõsiseid ähvardusi kogenud meesajakirjanikud. Osa intervjuueeritavatest tõi välja, et muretsevad rohkem küberohutusest kui füüsilisest turvalisusest.

U3) Kuidas tajuvad ajakirjanikud toimetusepoolset tugi ja kaitset?

Jukes (2015) uurimisest järeldub, et tihtipeale ei saa ajakirjanik raskes olukorras organisatsioonilt piisavalt tuge ning peab probleemiga üksinda hakkama saama. Sarnaseid järeldusi võib teha ka minu uurimistöö puhul. Ajakirjanike tunnetav tugi ajakirjandusjuhtidelt ning organisatsioonilt on pinnapealne ning puudulik. Intervjueeritavad jagunesid kolmesse kategooriasse: need, kes ei vajanud erilist tuge; need, kes vajasid ja said; need, kes vajasid, aga ei saanud tuge. Palgi (2020) uuris ka toimetuste juhtidelt, milliseid meetmeid ajakirjanike toetamiseks kasutatakse. Toimetuste juhid tõid välja, et turvalisusega seotud probleemide lahendamiseks kasutatakse politsei nõu ja abi. Sisekonfliktidega tegeletakse individuaalselt ning vastavalt vajadusele.

Mõned ajakirjanikud tõid välja, et said tuge kolleegidelt, kuid samal ajal teised intervjueeritavad on tundnud end üksi enda probleemidega ning toonud välja, et ega toimetus eriti ei hoolitse nende turvalisuse ja heaolu eest. Ka need, kes olid rahul toimetusepoolse toega, ei nimetanud konkreetset olukorda, kus nad on toimetuselt tuge saanud. Oluline on mainida, et ajakirjanikud ei pruugi olema teadlikult kõikidest võimalustest.

KOKKUVÕTE

Minu töö eesmärk oli välja selgitada, milline on Eesti ajakirjanike tunnetatav heaolu ja turvalisus ning kuidas ajakirjanikud tunnetavad tuge ning kaitset ajakirjandusorganisatsiooni poolt. Teine oluline eesmärk, mis tekkis meil juhendajaga artikli kirjutamise protsessis, oli kaardistada, kuidas jõuab vaenulikkus ajakirjanikuni. Selleks uurisin ka, millise vaenulikkusega ajakirjanikud enda tööd tehes kokku puutuvad. Püstitasin kolm uurimisküsimust, millele soovisin töös vastust leida.

Kasutasin töös kvalitatiivseid meetodeid, sealhulgas viisin läbi kaksteist poolstruktureeritud intervjuud Eesti ajakirjanikega. Hiljem analüüsisin neid kasutades kvalitatiivset sisuanalüüsi, mis võimaldas pöörata tähelepanu ka harva esitatud nähtustele.

Töö valimi puhul selgus, et paljudel intervjuueeritavatel on olnud tööalases elus olukordi, kus nad pidid enda turvalisuse pärast muretsema. Vaatamata sellele tundsid end enamik ajakirjanikke end tööalases elus pigem turvaliselt. Sellest järeldub, et ohutunnet põhjustavad üksikud olukorrad, kus oht ajakirjaniku elule on nende hinnangul tõsine. See ohutunne aga kiiresti vaibub kui ajakirjanik naaseb enda tööruutiini.

Riivese (2019) töö valimi puhul pidasid kõik intervjuueeritavad ajakirjanikud rünnakuid ja põhjendamatu negatiivset tagasisidet normaalseks osaks enda tööst. Minu valimi puhul ütlesid vaid mõned meesajakirjanikud, et rünnakuid ei saa normaalseks pidada, kuid siiski nentisid, et ajakirjanike vastased rünnakud on paratamatus. Naisajakirjanikud rõhutasid, et ühiskond peab muutuma, mitte ajakirjanikud peavad leppima sellega, et neid rünnatakse.

Selgus, et surveamine ja vaigistamine tekitab ajakirjanikus nii palju negatiivseid emotsioone, et ajakirjanik keeldub teatud teemade kajastamisest. Sarnasel moel ei taha arvamustöö pärast vihalaviini alla sattunud ajakirjanik enam arvamustööd kirjutada. Minu tööst järeldub ka see, kui vähe tuge ja abi ajakirjanikud Eestis saavad ning oskavad küsida. Nende negatiivseid kogemusi pisendavad nii ülemused kui ka nende endi kolleegid.

DISKUSSIOON

Nagu tuleb välja ka Ivaski (2017-2020), Riivese (2019) ning Palgi (2020) uurimistöödest, tuli ka minu tööst välja, et ajakirjanikevastase vaenulikkuse variatiivsus Eestis on väga lai ning see võib mõjutada ajakirjanike negatiivselt. Eelmainitud töödes tuuakse välja probleemi pisendamist, vaenulikkuse naeruvääristamist ning ignoreerimisest.

Probleemi pisendavad nii ajakirjanikud ise kui ka toimetusejuhid, kelle otsene ülesanne on ajakirjanikku ohukorras kaitsta. Palgi (2020) uuris Eesti toimetuste juhtidelt, milliseid meetmeid rünnakute vastu võetakse, kuid nende vastused olid üsna üldised ja ei kirjeldanud toimivaid toimetulekumehhanisme. Palgi (2020) töö andis mõtteainet ja tekkis küsimus, kuidas ajakirjanikud tajuvad toimetusepoolset tuge. Minu intervjuueeritavatest tõid konkreetseid lahendusi vaid kolm intervjuueeritavat, seega arvan, et Eesti toimetustejuhtide praktikaid seoses ajakirjanikevastase vaenulikkusega tuleb laiemalt uurida. See annaks nii ajakirjanikele kui ka toimetusejuhtidele ideid, kuidas luua toimivaid kaitsemehhanisme, mis rahuldaks kõiki osapooli.

Oluline on ka vastava väljaõppe puudus minu valimi ajakirjanikel. Seda probleemi käsitlevad ka varasemad uuringud: Barton ja Storm (2014) uuringust selgus, et vaid viiendik uurimuse valimi ajakirjanikest on saanud ettevalmistust, kuidas rünnakutele vastu hakata. Ohud võivad peituda ka küberruumis. Minu valimist sai vaid üks ajakirjanik küberohutuse koolitust ning nentis, et see oli üsna vajalik kogemus. Kasulik oleks kaardistus, palju suurema valimiga uurimus sellest, milliseid turvalisusega seotud lisakoolitusi on Eesti ajakirjanikud läbinud.

Vaenulikkuse kaardistamine, mida tegime juhendajaga teadusartiklis, aitab mõista, miks on raske luua süstemaatilist kaitsemehhanismi. Vaenulikkus jõuab ajakirjanikuni kolme domeeni kaudu: organisatsiooni, professionaalse ning personaalse domeeni. Kuid need domeenid pole eraldiseisvad; piiriteooria kohaselt (Desrochers & Sargent, 2004) mida rohkem piirid omavahel läbi põimuvad, seda raskem on piire eristada. Ajakirjanikust võib saada sihtmärk igal ajal: on ta toimetuses tööl, kodukontoris või puhkusel. Vaenulikkuse eest peitmine on võimatu, sest see jõuab ajakirjanikuni nii ülemuste ja kolleegide kui ka lähedaste kaudu. Ülemused ei saa ajakirjanikku kaitsta tema personaalses sfääris, seega toimivaid kaitsemehhanisme on vaja ka ajakirjanikel endil.

REFLEKSIOON

Teema pakkus mulle juhendaja Signe Ivask augusti lõpus, ning mul tekkis kohe kirg ja huvi selle teema vastu, kuna ajakirjanduspraktika ajal kogesin minagi allikate vaenulikkust. Esmalt panime paika fookuse ja uurimisküsimusi, seejärel tutvusin juhendaja koostatud intervjuukavaga ja kohandasin selle iga intervjuueeriva järgi eraldi. Intervjuude tegemisega alustasin juba septembris, kuna leppisime juhendajaga kokku, et esitan seminaritöös esmased tulemused. Oktoobri lõpus olid mul 12 intervjuud juba tehtud ja ma asusin neid transkribeerima, seejärel analüüsima. Juhendaja aitas valida meetodeid ja võimaldas kohtumisi, et arutada andmete analüüsist välja tulnud tulemusi ja nende olulisust.

Kui seminaritöö sai ära esitatud, pakkus juhendaja, et ma kirjutaks temaga koos teadusartikli. See idee natuke hirmutas mind ja algul tundus ebareaalne, kuid teema endiselt köitis mind ja otsustasin väljakutse vastu võtta. Tulemuste osa aga tuli meil väga pikk ja põhjalik, seega otsustasime kirjutada hoopis kaks teadusartiklit, mille fookus natuke erines.

Tööprotsess juhendajaga sujus minu arvates perfektselt, kuna Signe oli väga kannatlik ja abivalmis. Eriti arendav oli teadusartikli kogemus sellepärast, et igal tööetapil me juhendajaga rääkisime läbi, jagasime ideid ja mõtteid. Minu roll kirjutamisprotsessis seisnes teooriaosa kirjutamises, tulemuste ja diskussiooni peatüki täiendamises ja intervjuudest tsitaadide otsimises. Teooriaosa kirjutamine oli minu jaoks kõige raskem, sest sellest räägiti bakalaureusetöoks ettevalmistavas aines väga vähe. Väljakutset pakkus ka inglise keeles kirjutamine, kuna ametlikult on mul vaid B2 keeleoskuse kategooria. Intervjuude analüüsimine ja tulemuste täiendamine oli minu jaoks palju põnevam, sest tundsin hästi enda kogutud andmeid.

Ma tundsin, et teadusartikli kirjutamine on väga raske, kuid tänu sellele, et olime juhendajaga pidevalt ühenduses, sain ma alati küsida nõu ja abi. See kogemus näitas mulle, et teadustöö kirjutamine võib olla väga põnev ning mul tekkis julgus ja huvi seda taas kunagi proovida. Loodan, et saan ajakirjanduse ja kommunikatsiooni magistriõppesse minna ja teemat edasi uurida.

KASUTATUD KIRJANDUS

Alejandro, J. (2010). Journalism in the age of social media. *Reuters Institute Fellowship Paper*, 5, 1-47.

Allen, T. D., Cho, E., & Meier, L. L. (2014). Work–family boundary dynamics. *Annu. Rev. Organ. Psychol. Organ. Behav.*, 1(1), 99-121.

Ashforth, B. E., Kreiner, G. E., & Fugate, M. (2000). All in a day's work: Boundaries and micro role transitions. *Academy of Management review*, 25(3), 472-491.

Binns, A. (2017). Fair game? Journalists' experiences of online abuse. *Journal of Applied Journalism & Media Studies*, 6(2), 183-206.

Bradshaw, T. (2021). Benefit or Burden?: Social media and moral complexities confronting sports journalists. In *Insights on Reporting Sports in the Digital Age* (pp. 17-30).

Chen, G. M., Pain, P., Chen, V. Y., Mekelburg, M., Springer, N., & Troger, F. (2020). 'You really have to have a thick skin': A cross-cultural perspective on how online harassment influences female journalists. *Journalism*, 21(7), 877-895.

Chinweobo-Onuoha, B., Tunca, E. A., Talabi, F. O., Aiyesimoju, A. B., Adefemi, V. O., & Gever, V. C. (2021). Modelling journalists' coping strategies for occupational hazards in their coverage of protests against police brutality (ENDSARS protests) in Nigeria. *International Journal of Occupational Safety and Ergonomics*, 1-8.

Council of Europe. (2022). IFJ Killed List Report 2021. Kasutatud 08.04.2022, <https://www.ifj.org/media-centre/news/detail/category/health-and-safety/article/ifj-killed-list-report-2021.html>

Delfi. (2022). Meedialiit mõistab Postimehe ajakirjaniku ründamise hukka. (18.02.2022). *Delfi*. Kasutatud 30.04.2022, <https://www.delfi.ee/artikkel/95947031/meedialiit-moistab-postimehe-ajakirjaniku-rundamise-hukka>

Desrochers, S., & Sargent, L. D. (2004). Boundary/Border theory and work-family Integration1. *Organization Management Journal*, 1(1), 40-48.

- Eberspacher, S. (2019). 'Delete Your Account' or Deal with It? How News Organizations Are Failing to Support Female Reporters against Online Harassment. *Geo. J. Gender & L.*, 21, 143.
- Everbach, T. (2018). "I realized it was about them... not me": Women sports journalists and harassment. In *Mediating misogyny* (pp. 131-149). Palgrave Macmillan, Cham.
- Gleason, S. (2010). Harnessing social media: News outlets are assigning staffers to focus on networking. *American Journalism Review*, 32(1), 6-8.
- González-Macías, R. A., & Reyna-García, V. H. (2019). "They don't trust us; they don't care if we're attacked": trust and risk perception in Mexican journalism. *Communication & Society*, 32(1), 147-160.
- Gudipaty, N. (2017). Gendered public spaces. Online trolling of women journalists in India. *Comunicazione politica*, 18(2), 299-310.
- Hanitzsch, T., Anikina, A., Berganza, R., Cangoz, I., Coman, M., Hamada, B., Hanusch, F., Karadjov, C. D., Mellado, C., Moreira, S. V., Mwesige, P. G., Plaisance, P. L., Reich, Z., Seethaler, J., Skewes, E. A., Vardiansyah Noor, D., & Yuen, K. W. (2010). Modeling Perceived Influences on Journalism: Evidence from a Cross-National Survey of Journalists. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 87, 7-24.
- Hanusch, F., & Bruns, A. (2017). Journalistic branding on Twitter: A representative study of Australian journalists' profile descriptions. *Digital journalism*, 5(1), 26-43.
- Hardin, M., & Shain, S. (2006). "Feeling much smaller than you know you are": The fragmented professional identity of female sports journalists. *Critical Studies in Media Communication*, 23(4), 322-338.
- Hermida, A. (2012). Tweets and truth: Journalism as a discipline of collaborative verification. *Journalism Practice*, 6(5-6), 659-668.
- Higgins-Dobney, C. L. (2021). News work: The impact of corporate-implemented technology on local television newsroom labor. *Journalism Practice*, 15(8), 1054-1071.

Holton, A. E., Bélair-Gagnon, V., Bossio, D., & Molyneux, L. (2021). "Not Their Fault, but Their Problem": Organizational Responses to the Online Harassment of Journalists. *Journalism Practice*, 1-16.

Ivask, S. (2018). The role of routines, demands and resources in work stress among Estonian journalists. Doktoritöö. Tartu Ülikool: sotsiaalteaduste valdkond.

Ivask, S. (2020). A way to silence journalists? Estonian female journalists' experiences with harassment and self-censorship. *Journalist Safety and Self-Censorship* (pp. 114-129).

Ivask, S., All, H., & Janson, K. (2017). Time-efficient and time-consuming practices among journalists in communicating with the sources. *Catalan Journal of Communication & Cultural Studies*, 9(1), 25-41.

Ivask, S., Laak, B., & Kuulpak, K. (2021). "All by Myself?" Journalists' Routines and Decision-making in Gathering and Publishing Death-related Visuals. *Journalism Practice*, 1-17.

Ivask, S., Siil, V., & Laak, B. (2017). Factors Promoting or Preventing and Relieving the Burnout of Newspaper Sports Journalists during a Prolonged Strenuous Period: Case Study of Estonian Sports Journalists during the Rio 2016 Summer Games. *Media Studies/Mediální Studia*, (2).

Janghorban, R., Roudsari R.-L., Taghipour, A. (2014). Skype interviewing: The new generation of online synchronous interview in qualitative research. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being*, Vol 9. Kasutatud 20.12.2020, <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3991833/>

Judah, C. R. (2019). Trauma Exposure to Journalists in Local Broadcast Newsrooms. Doktoritöö. Drexeli Ülikool.

Jukes, S. (2015). Journalists at risk—looking beyond just physical safety. *The Future of Journalism - Risks, Threats and Opportunities*, Cardiff University. Kasutatud 10.10.2021, <http://eprints.bournemouth.ac.uk/23308/>

Kalmus, V., Masso, A., Linno, M. (2015). Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas. <https://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalyys>

Koliska, M., Chadha, K., & Burns, A. (2020). Talking back: Journalists defending attacks against their profession in the Trump era. *Journalism Studies*, 21(11), 1496-1513.

Laherand, M. L. (2010). Kvalitatiivne uurimisviis. *Tallinn: OÜ Sulesepp*. Kasutatud 10.11.2021, <https://dspace.ut.ee/handle/10062/68249>

Lepik, K., Harro-Loit, H., Kello, K., Linno, M., Selg, M. ja Strömpl, J. (2014). *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas*. <https://samm.ut.ee/intervjuu>

Lukan, T., & Čehovin Zajc, J. (2022). “If you don’t agree to be available 24/7, then you have nothing to do in journalism”: the boundary work tactics of precarious journalists. *Community, Work & Family*, 1-17.

MacDonald, J. B., Saliba, A. J., Hodgins, G., & Ovington, L. A. (2016). Burnout in journalists: A systematic literature review. *Burnout Research*, 3(2), 34-44.

Maripuu, R. ja Pobjaržin, V. (Režissöörid). (2021, 27.10). *Pealnägija* [Telesaate osa]. Priisaar, P. (produtsent). Eesti Televisioon.

Martin, F., & Murrell, C. (2021). Negotiating the conversation: How journalists learn to interact with audiences online. *Journalism Practice*, 15(6), 839-859.

Miller, K. C. (2021). Harassment’s Toll on Democracy: The Effects of Harassment Towards US Journalists. *Journalism Practice*, 1-20.

Miller, K. C., & Lewis, S. C. (2020). Journalists, harassment, and emotional labor: The case of women in on-air roles at US local television stations. *Journalism*, 1464884919899016.

Monteiro, S., Marques Pinto, A., & Roberto, M. S. (2016). Job demands, coping, and impacts of occupational stress among journalists: A systematic review. *European Journal of Work and Organizational Psychology*, 25(5), 751-772.

Muuli, L. M. (2021). Misogüünset sisu paljastavad Instagrami kontod: häbistamise, moderaatorite ja auditooriumite viis tüüpi. Magistritöö kaaskiri. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond.

Nikkolo, M. (2010). Ajakirjanike töörahulolu kujundavad tegurid. Magistritöö. Tartu Ülikool, majandusteaduskond.

Nilsson, M. L. & Örnebring, H. (2016). Journalism under threat: intimidation and harassment of Swedish journalists. *Journalism Practice*, 10(7): 880–890.

Ogunyemi, O., & Akanuwe, J. (2021). Should journalism curriculae include trauma resilience training? An evaluation of the evidence from a scoping literature review and findings from a pilot study. *Journalism Education*, 10(1), 33-43.

Orellana-Rodriguez, C., & Keane, M. T. (2018). Attention to news and its dissemination on Twitter: A survey. *Computer Science Review*, 29, 74-94.

Örnebring, H. (2016). Epistemologies and professional roles. *Journalistic Role Performance* (pp. 93-107).

Õunapuu, L. (2014). Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes. *Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus*. Kasutatud 10.11.2021, http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/36419/ounapuu_kvalitatiivne.pdf

Palgi, K. (2020). Eesti naisajakirjanike kogemused agressiivsete ja ahistavate kommentaatorite ja allikatega. Magistritöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond.

Picard, R. G. (2015). Journalists' perceptions of the future of journalistic work. *Reuters Institute for the Study of Journalism*.

Post, S., & Kepplinger, H. M. (2019). Coping with audience hostility. How journalists' experiences of audience hostility influence their editorial decisions. *Journalism Studies*, 20(16), 2422-2442.

Rämmer, A. (2014). *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas*. <https://samm.ut.ee/valimid>

Reich, Z., Hanitzsch, T. (2013). Determinants of Journalists' Professional Autonomy: Individual and National Level Factors Matter More than Organizational Ones. *Mass Communication and Society*, 16 (1): 133–156

Reinardy, S. (2009). Beyond satisfaction: Journalists doubt career intentions as organizational support diminishes and job satisfaction declines. *Atlantic Journal of Communication*, 17(3), 126-139.

Reporters without borders. (2017). Safety guide for journalists: a handbook for reporters in high-risk environments. *Paris: Reporters without borders. Sponsoreeritud UNESCO-ga*. Kasutatud 04.01.2022, <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000243986>

Reporters without Borders. (2021). Estonia. Kasutatud 02.02.2022, <https://www.rsf.org/en/estonia>

Riives, A. (2019). Eesti meesajakirjanike kogemused negatiivsete ja agressiivsete kommentaaride ning allikatega. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond.

Riives, A., Murumaa-Mengel, M., & Ivask, S. (2021). Estonian Male Journalists' Experiences with Abusive Online Communication. *Sociální studia/Social Studies*, 18(2), 31-47.

Rosenberg, S. (2018). Treffneri koolilehe juhendaja usub, et õpilaste kriitiline artikkel maksis talle töökoha. *Tartu Postimees*. (12. oktoober, 2018). Kasutatud 01.05.2022, <https://tartu.postimees.ee/6427320/treffneri-koolilehe-juhendaja-usub-et-opilaste-kriitiline-artikkel-maksis-talle-tookoha>

Schimpfössl, E., & Yablokov, I. (2020). Post-socialist self-censorship: Russia, Hungary and Latvia. *European Journal of Communication*, 35(1), 29-45.

Shoemaker, P. J., & Reese, S. D. (1996). Mediating the message (pp. 781-795). *White Plains, NY: Longman*.

Siil, V. (2017). Spordiajakirjanike läbipõlemist soosivad või ennetavad ja tõrjuvad tegurid pikemal pingeperioodil. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ühiskonnateaduste instituut.

Snyder, I., Johnson, K., & Kozimor-King, M. L. (2021). Work–life balance in media newsrooms. *Journalism*, 22(8), 2001-2018.

Stahel, L., & Schoen, C. (2020). Female journalists under attack? Explaining gender differences in reactions to audiences' attacks. *New Media & Society*, 22(10), 1849-1867.

Stahel, L., & Schoen, C. (2020). Female journalists under attack? Explaining gender differences in reactions to audiences' attacks. *New Media & Society*, 22(10), 1849-1867.

Statcounter. (2022). Social Media Stats Estonia February 2022. Kasutatud 28.04.2022, <https://gs.statcounter.com/social-media-stats/all/estonia>

The Moscow Times. (3. oktoober, 2020). "Blame the Russian Federation for My Death," Journalist Writes Before Self-Immolation. *The Moscow Times*. Kasutatud 03.12, <https://www.themoscowtimes.com/2020/10/02/blame-the-russian-federation-for-my-death-journalist-writes-before-dying-from-self-immolation-a71638>

UNESCO. (2021) Threats That Silence:Trends in the Safety of Journalists. WORLD TRENDS IN FREEDOM OF EXPRESSION AND MEDIA DEVELOPMENT: GLOBAL REPORT 2021/2022. *Insights discussion paper*, 24-26.

Wenzel, M. (2004). The social side of sanctions: Personal and social norms as moderators of deterrence. *Law and human behavior*, 28(5), 547-567.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Angelina Lon,

annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose
Eesti ajakirjanike tunnetatav heaolu ja turvalisus,
mille juhendaja on Signe Ivask,
reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni
autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu
Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons
litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja
üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni
autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete
kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Angelina Lon
23.05.2022

Tartu Ülikooli sotsiaalteaduste valdkonna õppeprodekaanile

Taotlus lõputöö avaldamisele piirangute kehtestamiseks

Nimi	Angelina Lon
Sünniaeg	28.07.1999
Õppekava	Ajakirjandus ja kommunikatsioon (bakalaureusõpe)
Juhendaja	Signe Ivask
Lõputöö pealkiri	Eesti ajakirjanike tunnetatav heaolu ja turvalisus

☒ Palun **mitte avaldada** minu lõputööd kuni **20.05.2023**

- ☐ teistele isikutele kuuluvate varaliste autoriõiguste tõttu.
- ☐ kuna töö sisaldab isikuandmeid, mille avaldamiseks pole andmesubjekti nõusolekut.
- ☐ riigisaladuse tõttu.
- ☐ ärisaladuse tõttu.
- ☒ lõputöö avaldatakse tulevikus teadusartiklina.
- ☐ muul põhjusel.

Selgitus (*põhjendus, miks taotletakse piiranguid ja miks just selliseks perioodiks*):

Teadusartikkel avaldatakse aasta jooksul, täpne kuupäev veel pole teada.

☐ Palun kuulutada minu **lõputöö kaitsmine kinniseks**.

Selgitus (*põhjendus, miks taotletakse lõputöö kaitsmise kinniseks kuulutamist*):

Lisa 1. Teadusartikkel “A three-domain look: Mapping how hostility reaches journalists”

Signe Ivask ja Angelina Lon

Intro

Journalists' job is often described as a 24/7 commitment: you have to be ready all the time to run to the scene of the crime or accident, or if anything happens in the world - for example, war - you are expected to cover it no matter what, no matter when. It is often said that you are a journalist, not that you work as one - the job is embedded in your everyday life; it is part of your identity, which is why it is also necessary to look at the dark sides of being a journalist by profession.

A long tradition of research has investigated the challenges of being a journalist. Nowadays, more and more researchers look into how it is to work as a journalist during a pandemic (i.e., Hoak, 2021), the attacks journalists receive and experience, and the possible consequences (i.e., Löfgren & Örnebring, 2016; Larsen, Fadnes & Krøvel, 2021, etc.). Research has described the nature of attacks and hostility; however, studies have paid little attention to (systemising) how hostility reaches journalists. It will help look into journalists' stress and reactions to hostility with more precision and from an educational perspective: what journalists need to protect themselves and what kind of support newsrooms should offer to journalists.

We mainly use the term "hostility" as an overarching term throughout this article, as it helps us capture a wide variety of cases and navigate the terminologically diverse nature of such experiences (e.g., hostile/aggressive (online) communication, threats, attacks and harassment). So, we leave it up to journalists how they perceive and describe the experience - if the experience was aimed at the journalist and had a negative impact on the journalist, we consider it to be hostility. If necessary, we will describe the incident more precisely. We will also use the overarching term as our article does not focus on the characteristics of hostility or differentiating them precisely by their nature but rather on how hostility reaches journalists.

Our research also aims at providing more insight into the topic of protection of journalists, steer the discussion away from mere description of the experiences and start analysing more precisely what kind of protection, help and support journalists need. We know that protecting journalists is a complicated topic for policymakers, media organisations, journalists, and media educators

(UNESCO, 2021; International Women's Media Foundation, 2016; Ogunyemi and Akanuwe, 2021; Martin & Murrell, 2020).

Although Estonia is considered a peaceful country for journalists to work in, several aspects negatively influence journalists' safety, including the populist parties attacking them publicly (calling names, refusing to answer, etc.), people vetoing the publication of stories with the help of court and so forth (Reporters Without Borders, 2021). Estonia makes a relevant case to study for a couple of reasons. Firstly, in Estonia - a highly digitised "e-state" (Metcalf 2019) - hate speech is not criminalised, nor does Estonia have regulations on cyberspace to keep attacks and insults under control. Secondly, journalists have tried to fight against verbal hostility and humiliation but failed on a regulatory basis (i.e., Telegram, 2021). Thirdly, journalists as individuals have been sued for their stories and lost in court (i.e., Pärli, 2019).

As we will look into how hostility reaches journalists, we will give an overview of the research carried out on attacks against journalists. Secondly, we will describe the characteristics of journalistic work and the domains which help to map the "grounds" of how hostility reaches journalists.

1. Literature review

1.1 Hostility against journalists

In 2021, 488 journalists worldwide were imprisoned, and 46 were killed, and these are only reported incidents (Reporters without Borders, 2021). Although these numbers are not compatible with the Estonian context, we believe it is essential to look into and, if possible, prevent any form of hostility against journalists. Although the statistics do not indicate issues, research among Estonian journalists has brought out safety concerns and aggressive communication with sources and audiences (e.g., Ivask, 2020; Riives et al., 2021).

Attacks and harassment come primarily outside the workplace (LeBlanc and Barling, 2004). Online platforms have provided journalists with new ways of gathering and disseminating information. However, it has also given the audience/sources a way to send anonymous threats,

insults and hostile messages. This opportunity makes it especially easy to attack a journalist - it could take only a few clicks.

Online gives and takes: journalists can interact with audience members and find new leads, yet, studies show that a few journalists have not experienced online harassment (i.e., Lewis, Zamith and Coddington, 2020). Several studies also show that women are affected by online harassment more strongly than men (e.g., Pew Research Center, 2014; Stahel & Schoen, 2019; Nilsson & Örnebring, 2016). Physical and abrasive harassment are less common than online-harassment; additionally, it is usual that harassment is normalised and considered part of the job (Miller & Lewis, 2020), making it somewhat difficult to study (Ivask, 2020).

There are different ways journalists mitigate the risks and try to cope with overwhelming situations, for example, avoiding interviewing someone, being less active on social media, and even considering leaving journalism (Miller, 2021; Chinweobo-Onuoha et al., 2021). In addition, journalists seek social support (discussions with senior colleagues, friends and family), visit places that are perceived to be safe, avoid areas with previous safety concerns, self-censorship (avoid issues that will expose journalists to unwanted danger), avoid controversial sources (Chinweobo-Onuoha et al., 2021, Larsen et al. 2021).

Organisational responses to the online-harassment show a lack of systemic efforts on the news organisations' part to deal with harassment, leaving journalists to search for preventative and palliative coping mechanisms on their own (Holton et al., 2021; Eberspracher, 2019).

1.2 Journalists' job characteristics and conditions

Work does not exist in isolation from people's home lives; one way or another, these domains are intertwined and influence each other (Allen et al., 2014). Journalism is no different; if anything being a journalist is considered very unpredictable and unfriendly toward family life (Monteiro, Marques, Pinto & Roberto, 2016; Reinardy, 2009, MacDonald et al., 2016). Studies examining the work-home conflict and borders management among journalists state that the borders are fragile or hardly exist (Snyder et al., 2019; Lukan & Zajc, 2022). The information-communication

technologies and online journalistic platforms have made it possible to work from everywhere and all the time: blurring the boundaries, even more, leading even to overwhelming amounts of negative stress (Paulussen, 2012).

Research points out that being a journalist comes with demands to be flexible and always ready to work (i.e., Lukan & Čehovin Zajc, 2022). Another layer to it is offered by the adoption of technology that leads journalists to worry about having to produce more stories, leading to the feeling of never being truly off work and that working with news will be significantly more stressful than other kinds of white-collar work (raising concerns over work-life balance) (Picard, 2015). Boundary theory focuses on the ease and frequency of transitioning between roles (Ashforth et al., 2000). According to the boundary theory, boundaries are more explicit and easily maintained when separated roles (Desrochers & Sargent, 2004); the more they are intertwined, the more difficult it would be.

Being constantly ready to work - and also expected to do so - leads journalists in a situation where they publish more, therefore aggravating sources and audiences more, making them theoretically a bigger target for hostility. Journalists are usually attacked when they publish something that evokes a lot of opinions, a topic that is polarising by nature or is delicate. Although we do not pay attention in this study to gendered perspectives, there are even attacks towards male journalists or female journalists covering something that is considered "not appropriate" (Ivask, 2020; Riives et al., 2021; Chen et al., 2020; Löfgren Nilsson & Örnebring, 2016).

However, in the era of online media, journalists are overwhelmed by work like never before. Nowadays, media workers are supposed to do a whole lot of new tasks (Picard, 2015), leading to multitasking, which then again leads to making mistakes, incomplete reporting (Higgins-Dobney, 2021), and insensitive reporting and ethically questionable decisions (Ivask et al., 2021). Speed has always been a part of journalist work, yet, it is an integral companion of journalism nowadays (Örnebring, 2016).

Admitting there are changes in journalists' work leads us to discuss the changes in practices of journalists regarding how they collect/gather information and the role of social media in their work and branding. The newsroom has made it a journalists' task to spread the news via social media, get clicks, attention, and make a name for oneself and be an opinion leader (i.e., Alejandro, 2010; Hanusch & Bruns, 2017; Rodriguez & Keane, 2018). Although Twitter is not very popular in

Estonia (market share - 6,3% compared to 66,93 Facebook [Statscounter, 2022]), journalists use other social media platforms to collect ideas for news, such as Facebook. Research indicates that the media organisations do not deem these practices of collecting information online; they are instead thought of as part of the job (Hermida, 2012; Gleason, 2012).

As we need to frame our results, we look into Shoemaker and Reese's (1996) hierarchy of influences model. Shoemaker and Reese (1996) have approached systematisation hierarchically and created five levels: the individual, media routines, organisational, the extra-media and the ideological/social system.

We aim to zoom in to look more precisely at the individual domain (Shoemaker & Reese, 1996) and map how hostility reaches them, not what kind of hostility reaches them or how journalists react to them or how hostility influences them. The idea behind mapping is to provide more insight into how journalists are being approached; it will provide a basis for future discussions on how journalists can defend themselves and what journalism educators and organisations can do.

Relying on the aim of this research, we propose one main research question: how does hostility reach journalists?

2. Method and sample

We conducted 17 semi-structured interviews with reporters working for the Estonian writing press (print, online, and converged newsroom). Most of the journalists cover news beats, some also opinion ads; some work for the investigative newsroom from time to time. There is a lack of precise data on how many journalists are in Estonia; a study carried out in Estonia in 2016 showed in Estonia to be at least 428 writing journalists (Ivask, All & Janson, 2017). However, we lack concrete and updated information.

We used purposive sampling combined with snowball sampling for recruiting: we created a sample with journalists who had shared experiences with hostility. After a couple of interviews, journalists added some respondents to our sample whom they knew had had experiences with hostility.

We chose purposive sampling because the goal was to focus on particular characteristics of a population of interest, which would best enable us to answer research questions (Alkassim & Tran, 2015). Snowball sampling was used to get more access to hard-to-reach populations (Parker & Scott & Geddes, 2019) and to reduce the main disadvantage - judgemental, subjective component of purposive sampling (Alkassim & Tran, 2015; Kratwohl D., 1993).

The main limitation of our chosen method is the subjectivity and non-probability based nature of unit selection in our sample (Alkassim & Tran, 2015; Kratwohl D., 1993). However, regarding the Estonian small media market (e.g., three national dailies [Eesti Meediaettevõtete Liit, 2022]) and a community of journalists, we included quite a remarkable number of journalists in our study, also taking into account that some journalists from our initial sample did not react to our pleas to participate, so we did make a few changes in the original sample. As far as we know, there are some differences in the confidentiality policy of different newsrooms, so some journalists probably were not sure if they were allowed to give an interview about their experiences as journalists.

Altogether, there are ten female and seven male journalists in the sample. The experience varied from two years to more than 20. Most of the journalists (13 out of 17) have experience from other newsrooms, not only the one they work for right now. Some of the journalists have experience working as correspondents abroad. By the time the data was gathered, four people out of 17 had left the field. The ages of the journalists in the sample varied from 23 to 46. The participants' educational backgrounds vary: some interviewees have (advanced) degrees in journalism and communication or are on the way to obtaining them; some have a degree from other disciplines, some did not attend university.

Three researchers conducted interviews and followed the same research questions, plan, and interview guide. The interviews were face-to-face or online (via Skype, Teams). Although there were differences in data gathering (online communication v face-to-face) and subtle differences in how the interview plan was followed, the data is comparable. The leading researcher systemised the data and worked closely with two other researchers.

The interviews were carried out from June to December 2021; the prolonged period is caused by the pandemic, respondents and then researchers battling the virus.

Interviews were transcribed and then carried out within-case and cross-case thematic analysis, where researchers read through the data and compared the findings. Thematic analysis was used to search for themes or patterns (Braun & Clarke, 2006) concerning our research questions. The data were analysed and repeatedly read to gather a more holistic sense of the material.

All our respondents in this article are anonymous, we present them with codes (Table 1). There are multiple reasons for that: firstly, the topic is susceptible. Secondly, there are differences in media organisations' confidentiality policies. The third reason is that Estonia is a small country, there are not so many media workers, and it is easy to identify a respondent if we give out any more details. We focus on journalists' work experience (more or less than five years) and whether a journalist is male or female (Table 1). We decided to take five years as an indicator because it will allow us to describe the sample a bit more to the extent that we do not de-anonymize the participants.

3. Analysis

Being inspired by Shoemaker and Reese's (1996) model, based on our results, we zoom in and put journalists in the middle of three different domains: organisational, professional and personal (Figure 1). Such differentiation was necessary to explain the versatility of ways how hostility reaches journalists. In our case, and also in Shoemaker and Reese's (1996) model, it is also important to note that the domains are overlapping; they are not isolated from each other, as the borders of journalists' personal and professional lives are hardly existing (Snyder et al., 2019; Lukan & Zajc, 2022)

We will present the experiences via three main domains and differentiate whether the hostility reached journalists directly or indirectly. Journalists are part of the newsroom (organisation) and have their individual (professional) domain, which is always affected by their personal domain.

We also noticed that in some cases, the hostility did not reach the journalist directly (Figure 2); journalists did not even know about the hostility existing. However, their colleagues, family members, or even public members noticed and forwarded it to them. We named it mediated hostility (Figure 2).

In other cases, journalists directly received hostility without mediators (Figure 3).

We will look at these differences more precisely as we describe the hostility in different domains in the following subchapters.

3.1 Organisational domain: newsroom, media organisation

Examples: Litigation, attacking the editors, tagging newsrooms and editors-in-chief on social media, news comment sections, outlet's online pages and social media.

In the organisational domain, we recognised both direct and mediated hostility. Firstly, mediated hostility reaches journalists via colleagues, editor-in-chief, and news outlet online platforms (comment sections, outlet's Facebook page [asking to comment on some stories, etc.]). The question arose of where should we put comment sections and the outlet's Facebook pages. We decided to take them as mediated hostility because the comments are not sent directly to the journalist but instead posted publicly on the pages (sometimes, but not always with the hopes of reaching the journalist).

Ivask (2020) has pointed out that organisations provide a space for attacking journalists. Our study shows that besides the comments section, social media adds to the platforms and ways of how hostility can be sent toward journalists. For example, the newsroom social media editor shares stories on social media and encourages people to interact and share opinions on it; however, not have time or interest in moderating the comments left on the story.

Another topic journalists paid much attention to was litigation. Usually, sources sue the newsroom/media organisation, not the individual journalist (mediated), yet, in recent history, there has been a case in Estonia when journalists were sued and fined. Also, it seemed to be more concerning, as the court process can last a long time, and although the organisation is being sued, journalists still feel fear and guilt over it.

"The court case is the first thing I think about when I wake up. It takes a lot of time, weeks, even years, until the legal system settles anything, so the case travels with you everywhere, all the time. It is burdensome; it is brutal." (F1)

The fear of litigation was also present in other interviews, where journalists already mentioned being very careful when covering heavy conflicts or bigger-scale stories. In some cases, journalists stated clearly that they and the organisation are different entities (professional and organisational domains). In those interviews, journalists were more critical of management, who projected fear on them, leading journalists to feel guilty when someone sues the media organisation. Journalists explain that in most cases, management has forwarded them the info that the media organisation is sued or there is a threat that they will be sued because of the journalists' story. However, the information and the way of forwarding such information are usually laced with the managing editor's or editor-in-chief's disappointment and displeasure. It leads journalists to feel responsible and guilty, doubtful of how to do their job and therefore neglecting some newsworthy topics to avoid complications within and outside the newsroom.

"I know that the management and editors-in-chief are extremely fearful of litigation, partly because journalism has lost some significant court cases in the past. However, the fear from the management also paralyses the journalist. Therefore, I would say that the best way to put a mouthpiece on journalism and journalists is to threaten to sue." (F2)

Additionally, there are already methods and practices on how to minimise the possibility of being sued. Although it shows somewhat of distrust toward journalists' work, the practise of letting the lawyer go over the story helps to divide the responsibility of publishing a conflict-heavy story that might end up in court. It is especially the case when the story includes someone who has the resources - time and money - to sue. Some journalists seem comfortable with the idea that their work is being checked; they also identify themselves as part of the organisation (using "we" when talking about it).

"In case the article is based on a severe conflict, or it is of greater importance, we send it to our newsroom lawyer before we publish it for two reasons. So that the victim does not suffer more than necessary, and we could avoid an avalanche of problems." (F3)

Another way of perceiving mediated hostility is when audience members or sources contact the editor-in-chief to indicate displeasure with the journalist. It can occur publicly on social media where the journalist and/or editor-in-chief can be tagged, or less "front-stage", via a telephone call or an e-mail to the editors. Journalists even might not witness the editors receiving the hostility; they usually receive the "aftermath" of hostility being forwarded.

Estonian journalists do not report having many experiences with physical altercations. However, the trend has gained popularity in recent years. There were a couple of such cases among our sample, one being especially illustrative. Some people came to search for the journalist in the newsroom and were waiting for him even in the parking lot. In this case, the journalist heard about the incident later from their colleagues, who then mediated the situation to the journalist. It also raised the question of how it was possible that the hostile people made it to the newsroom and why the newsroom assistants had let them enter the newsroom.

Journalists expected the managing editors to intervene, stand up for them, and not just mediate the information. They hope that the newsroom has at least some mechanism to keep journalists somewhat protected.

"If it is a public thing, where everyone can witness the attack, then the managing editor or editor-in-chief should intervene and protect the journalist." (M3)

"Organisations should have a strategy of how to make journalists feel safe; so that they are not afraid to do their work." (F5)

One journalist summed up what others said as well: "it is a matter of time when we witness in Estonia what happened in Charlie Hebdo" (F5), therefore, newsrooms should have more robust safety measures for their journalists or at least stand up for them in public spaces.

3.2 Journalists' professional domain

Examples: Work e-mail, work telephone number, face-to-face hostility, altercations on the job, litigation.

As the hostility reaches journalists directly via their professional means, we consider them direct (Figure 3). For example, sources and audience members contact the journalist via work telephone and e-mail: in this case, the hostility reaches the journalist without someone or something being a mediator; no one even has to know that they have such experiences. However, journalists might share it themselves and normalise the experience as a coping mechanism.

"It is quite usual that we receive e-mails full of threats and hostility; it is a tendency around here to laugh at them." (F4)

Journalists receive hostility face-to-face when they are working as journalists, for example, at protests, at the scene of the crime or when contacting an aggressive or displeased source. It does not have a mediator; journalists are approached directly. These cases are becoming more and more standard in Estonia, where journalists are not physically attacked but verbally assaulted for and when doing their work.

However, if litigation is mainly connected to the organisational domain, then, as pointed out before, there are cases in Estonia where journalists individually have been sued. In this case, they have to represent themselves in court and experience from recent years shows that journalists can be found guilty separate from the newsroom, and they must pay a fine from their own pockets (Pärli, 2019).

The professional domain hostility led journalists to discuss the necessity of having “thick skin” as they are alone in the field and responsible for their work. They also normalise being in the centre of attacks as a proper way of being a journalist. Journalists take being alone as evidence of autonomy: journalists make decisions on their own, and it is only fair that they suffer the consequences. Although, other research shows that journalists wish the newsroom would have rules and open discussions on how to cover sensitive topics, as it contains many ethically tricky questions and emotions (Ivask et al., 2021).

3.3 Journalists' personal domain

Examples: Comments on social media, personal telephone, social media groups, influencer's followers' attacks, doxing, personal social media accounts, face to face threats after work. Hostility is sent to journalists' family members-friends; family members-friends act as mediums for the hostility they find on different platforms/mediums.

As research confirms: personal and professional domains are intertwined, especially in the journalist's case (Snyder et al., 2019; Lukan & Zajc, 2022). This study adds a layer to the research done in the field and shows that hostility towards the journalist also follows the journalist home, reaching them while they are off from work or even on holidays. Additionally, journalists receive hate via their accounts and other communication means.

For example, a couple of journalists described the border getting very foggy in the era of social media: on the one hand, journalists use social media to promote their stories and contact their sources; on the other, they would like to switch that part off after work. However, it travels with them everywhere, as nowadays, the ICT opportunities allow being online 24/7.

Another set of problems came about when talking about new age celebrities: influencers and social media stars. If journalism covers their misdoings, influencers can urge their followers to attack the journalist. For example, there have been cases in Estonia when the influencers start attacking the journalist who covered their story by making an Instagram story or a Youtube video. They also explicitly or implicitly call their followers to action. It usually leads to journalists receiving hate via their personal domain. The actions might include influencers and followers disseminating personal information about journalists on social media, tagging journalists in hate posts, writing to

them via their personal social media accounts, etc. Close ones play a significant role in journalists' personal domain: they can spread willingly or unwillingly personal information about the journalist to the public.

"I was at my grandfather's funeral when the influencer [name removed for anonymity reasons] published their story about me. I even fought with my relatives at the funeral because of my article, as they are the influencer's followers and supporters. That is when I knew how my personal information got out there." (F9)

In these personal domain cases, it is clear that these actions reach journalists when they are not working and would even like to live a life outside of the journalist role. However, their work and consequences follow them home and influence their everyday lives. Interestingly, the hostility reaches journalists even on weekends when they usually are not working. It can completely ruin journalists' weekends - a time when they should be taking a rest.

Another mediated measure described by journalists was creating anti-journalist groups. They share hatred towards the journalist and publish, for example, their photos from their adolescent period or other personal information about the journalist. They sometimes use and disseminate photos from journalists' closed Instagram/Facebook pages, which are meant for personal use.

In the personal domain, journalists brought out that sources and followers turn to their family members, friends, and close ones and threaten them or share displeasure with the journalist. Some of the journalists claimed to have changed their social media strategy - they have set their accounts and friends lists to private, do not post any photos of their family members and try to make any connection to relatives untraceable.

"I have hidden all sorts of information about my family, my spouse, my relatives, so that no one could find them on social media and attack them, send hate." (M1)

Negative attention and hostility can reach journalists in a mediated way; for example, someone else - family members, friends - reads the comments, gets emotional and then turns to the journalist. They see how journalists are publicly shamed, deemed unprofessional, attacked, and as a reaction, they would like to defend or support the journalist. They can transfer all of their negative emotions to journalists. They can also accidentally lead the journalist to a source of hostility that

the journalist could have avoided and make a big deal out of something the journalist does not see as such.

The results and their categorisation show the complexity of hostility that reaches journalists; the hostility can also be transferred in different ways and domains. It also sheds light on why it is challenging to protect journalists and why it is impossible as it includes other people in some cases.

Conclusion and discussion

Our main aim was to map how hostility reaches journalists, considering the job characteristics. We found that hostility reaches journalists via three different domains (Figure 4). Firstly, hostility via media organisation and newsroom domain includes, for example, court cases, tagging newsrooms and editors-in-chief on social media to complain about the journalist.

Secondly, via journalists' professional domain (work e-mails, telephone). Thirdly, via journalists' personal domain, where much emphasis is on social media and family members. We consider that the domains are intertwined, so although sometimes complicated, we still were able to make distinctions between the domains based on journalists' descriptions.

The first (organisational) and third (personal) domains shed light on how hostility reaches journalists in a way that they cannot control or even fully shield from it. Therefore, the professional domain seems to be more isolated, with more such opportunities as journalists are in charge of the communication means (e.g., not opening e-mails, not answering the phone, etc.). At the same time, face-to-face communication takes much power away from journalists to shield themselves.

We also differentiated how the hostility reached the journalist. The journalist could receive it themselves directly, or it could be forwarded-transferred to them by someone else or publicly via social media platforms. organisational and personal domains are more public than professional as they include factors out of journalists' control.

In the case of mediated hostility, there is always a layer of added emotions. Via organisational domain, editors-managers project their fear of litigation or how the case is going on journalists, who report having "chilling effects". So, not only does hostility reach journalists, but also the managers' reactions.

Although we mapped the hostility based on interviews, and it necessarily did not come out of journalists' descriptions, we think that due to the domains being interconnected (Figure 4), then hostility can be accumulative. It means that one incident can reach journalists via different domains and be both mediated and direct. For example, journalists are tagged on social media and publicly shamed. They can also be approached by colleagues or/and family members who have witnessed the same incident and transfer their emotions onto the journalist.

Figure 4 illustrates why keeping journalists safe and protected is a difficult one not only for the journalist but also for the media organisation. The results suggest that media organisations lack strategies to protect journalists because the hostility reaches journalists complexly and via different domains. Therefore it is easier to say that journalists should grow a “thick skin”: the hostility reaches them all the time, via a mixture of domains, and as we have stressed, blocking some ways of the hostility is out of journalists' and even newsroom's control.

Additionally, the media organisations cannot shelter journalists; they can only act in the organisational domain, which is more “formal”, leading the journalists to think they should deal with hostility and psychological problems independently. However, some of them are still hoping for support or protection from the organisation. The personal and professional domains are left to the journalists themselves to take care of, empowering the “thick skin” attitude among them.

One thing to note is that there are complex ways of how hostility reaches journalists and that, in some cases, it is impossible for the media organisation to take care of their workers. However, as is the case in Estonia and elsewhere: newsrooms encourage using social media among journalists to promote their stories, make a name for themselves, and interact with audience members (i.e., Alejandro, 2010; Hanusch & Bruns, 2017; Rodriguez & Keane, 2018). Therefore, the newsroom gives journalists more work to do (Picard 2015), but it also encourages the two domains - personal and professional - to be even more connected. It leads to a question: how can the workplace ask their workers to use their personal domain when they cannot ensure the safety of their workers in their personal domain.

However, the lack of boundaries leads to the feeling that journalists are never entirely switched off from work (Monteiro, Marques Pinto, & Roberto, 2016; Reinardy, 2009; MacDonald et al., 2016), and unfortunately, the power of switching off is taken from them, as they can be approached via different domains, and in different ways. As the organisation is a complex ground for

communication, our research indicates a lack of communication management in the newsroom, making it an unsafe environment for journalists to express their thoughts, including hoping for help and support from the newsroom managers.

References

Alejandro, J. (2010). Journalism in the age of social media. *Reuters Institute Fellowship Paper*, 5, 1-47.

Allen, T. D., Cho, E., & Meier, L. L. (2014). Work–family boundary dynamics. *Annu. Rev. Organ. Psychol. Organ. Behav.*, 1(1), 99-121.

Ashforth, B. E., Kreiner, G. E., & Fugate, M. (2000). All in a day's work: Boundaries and micro role transitions. *Academy of Management review*, 25(3), 472-491.

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*, 3(2), 77-101.

Chen, G. M., Pain, P., Chen, V. Y., Mekelburg, M., Springer, N., & Troger, F. (2020). ‘You really have to have a thick skin’: A cross-cultural perspective on how online harassment influences female journalists. *Journalism*, 21(7), 877-895.

Chinweobo-Onuoha, B., Tunca, E. A., Talabi, F. O., Aiyesimoju, A. B., Adefemi, V. O., & Geve, V. C. (2021). Modelling journalists’ coping strategies for occupational hazards in their coverage of protests against police brutality (ENDSARS protests) in Nigeria. *International Journal of Occupational Safety and Ergonomics*, 1-8.

Desrochers, S., & Sargent, L. D. (2004). Boundary/Border theory and work-family Integration1. *Organization Management Journal*, 1(1), 40-48.

Eberspacher, S. (2019). 'Delete Your Account'or Deal with It? How News Organizations Are Failing to Support Female Reporters against Online Harassment. *Geo. J. Gender & L.*, 21, 143.

Etikan, I., Musa, S. A., & Alkassim, R. S. (2016). Comparison of convenience sampling and purposive sampling. *American journal of theoretical and applied statistics*, 5(1), 1-4.

- Gleason, S. (2010). Harnessing social media: News outlets are assigning staffers to focus on networking. *American Journalism Review*, 32(1), 6-8.
- Hanusch, F., & Bruns, A. (2017). Journalistic branding on Twitter: A representative study of Australian journalists' profile descriptions. *Digital journalism*, 5(1), 26-43.
- Hermida, A. (2012). Tweets and truth: Journalism as a discipline of collaborative verification. *Journalism Practice*, 6(5-6), 659-668.
- Higgins-Dobney, C. L. (2021). News work: The impact of corporate-implemented technology on local television newsroom labor. *Journalism Practice*, 15(8), 1054-1071.
- Hoak, G. (2021). Covering COVID: Journalists' Stress and Perceived Organizational Support While Reporting on the Pandemic. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 98(3), 854-874.
- Holton, A. E., Bélair-Gagnon, V., Bossio, D., & Molyneux, L. (2021). "Not Their Fault, but Their Problem": Organizational Responses to the Online Harassment of Journalists. *Journalism Practice*, 1-16.
- Ivask, S. (2020). A way to silence journalists? Estonian female journalists' experiences with harassment and self-censorship. In *Journalist Safety and Self-Censorship* (pp. 114-129). Routledge.
- Ivask, S., All, H., & Janson, K. (2017). Time-efficient and time-consuming practices among journalists in communicating with the sources. *Catalan Journal of Communication & Cultural Studies*, 9(1), 25-41.
- Ivask, S., Laak, B., & Kuulpak, K. (2021). "All by Myself?" Journalists' Routines and Decision-making in Gathering and Publishing Death-related Visuals. *Journalism Practice*, 1-17.
- Koliska, M., Chadha, K., & Burns, A. (2020). Talking back: Journalists defending attacks against their profession in the Trump era. *Journalism Studies*, 21(11), 1496-1513.
- Larsen, A. G., Fadnes, I., & Krøvel, R. (Eds.). (2021). *Journalist Safety and Self-Censorship*. Routledge.
- Lewis, S. C., Zamith, R., & Coddington, M. (2020). Online harassment and its implications for the journalist-audience relationship. *Digital Journalism*, 8(8), 1047-1067.

- Lukan, T., & Čehovin Zajc, J. (2022). “If you don’t agree to be available 24/7, then you have nothing to do in journalism”: the boundary work tactics of precarious journalists. *Community, Work & Family*, 1-17.
- Löfgren Nilsson, M., & Örnebring, H. (2016). Journalism under threat: Intimidation and harassment of Swedish journalists. *Journalism Practice*, 10(7), 880-890.
- Martin, F., & Murrell, C. (2021). Negotiating the conversation: How journalists learn to interact with audiences online. *Journalism Practice*, 15(6), 839-859.
- MacDonald, J. B., Saliba, A. J., Hodgins, G., & Ovington, L. A. (2016). Burnout in journalists: A systematic literature review. *Burnout Research*, 3(2), 34-44.
- Metcalf, Katrin N. 2019. “How to Build E-Governance in a Digital Society: The Case of Estonia.” *Revista Catalana de Dret Públic*, (58): 1–12.
- Miller, K. C. (2021). Harassment’s Toll on Democracy: The Effects of Harassment Towards US Journalists. *Journalism Practice*, 1-20.
- Miller, K. C., & Lewis, S. C. (2020). Journalists, harassment, and emotional labor: The case of women in on-air roles at US local television stations. *Journalism*, 1464884919899016.
- Mireille LeBlanc, M., & Barling, J. (2004). Workplace aggression. *Current Directions in Psychological Science*, 13(1), 9-12.
- Monteiro, S., Marques Pinto, A., & Roberto, M. S. (2016). Job demands, coping, and impacts of occupational stress among journalists: A systematic review. *European Journal of Work and Organizational Psychology*, 25(5), 751-772.
- Nilsson, ML, Örnebring, H (2016) Journalism under threat: intimidation and harassment of Swedish journalists. *Journalism Practice* 10(7): 880–890.
- Ogunyemi, O., & Akanuwe, J. (2021). Should journalism curriculae include trauma resilience training? An evaluation of the evidence from a scoping literature review and findings from a pilot study. *Journalism Education*, 10(1), 33-43.
- Orellana-Rodriguez, C., & Keane, M. T. (2018). Attention to news and its dissemination on Twitter: A survey. *Computer Science Review*, 29, 74-94.

- Parker, C., Scott, S., & Geddes, A. (2019). Snowball sampling. *SAGE research methods foundations*.
- Paulussen, S. (2012). Technology and the transformation of news work: Are labor conditions in (online) journalism changing. *The handbook of global online journalism*, 192-208.
- Picard, R. G. (2015). Journalists' perceptions of the future of journalistic work. *Reuters Institute for the Study of Journalism*.
- Pärli, M. (2016). Pretsedent loodud: kohus pani artiklite eest vastutama ka ajakirjanikud. *Eesti Rahvusringhääling*. Retrieved from <https://www.err.ee/1000781/pretsedent-loodud-kohus-pani-artiklite-eest-vastutama-ka-ajakirjanikud>
- Rai, N., & Thapa, B. (2015). A study on purposive sampling method in research. *Kathmandu: Kathmandu School of Law*, 1-12.
- Reinardy, S. (2009). Beyond satisfaction: Journalists doubt career intentions as organizational support diminishes and job satisfaction declines. *Atlantic Journal of Communication*, 17(3), 126-139.
- Reporters without Borders. (2021). Estonia. Retrieved from <https://www.rsf.org/en/estonia>
- Riives, A., Murumaa-Mengel, M., & Ivask, S. (2021). Estonian Male Journalists' Experiences with Abusive Online Communication. *Sociální studia/Social Studies*, 18(2), 31-47.
- Shoemaker, P. J., & Reese, S. D. (1996). Mediating the message (pp. 781-795). White Plains, NY: Longman.
- Snyder, I., Johnson, K., & Kozimor-King, M. L. (2021). Work-life balance in media newsrooms. *Journalism*, 22(8), 2001-2018.
- Stahel, L., & Schoen, C. (2020). Female journalists under attack? Explaining gender differences in reactions to audiences' attacks. *New Media & Society*, 22(10), 1849-1867.
- Statcounter. (2022). Social Media Stats Estonia February 2022. Retrieved from <https://gs.statcounter.com/social-media-stats/all/estonia>

Soomaa, S. (2021). Heliis Raudsik kaebas Hando Tõnumaa kohtusse, tõestamaks, et ta on ajakirjanik. Telegram, 1. april. Retrieved from <https://www.telegram.ee/eesti/heliis-raudsik-kaebas-hando-tonumaa-kohtusse-toestamaks-et-ta-on-ajakirjanik>

Taylor, R. (2015). The need for a paradigm shift toward cybersecurity in journalism. *National Cybersecurity Institute Journal*, 1(3), 45-47.

UNESCO. (2021) Threats That Silence: Trends in the Safety of Journalists. WORLD TRENDS IN FREEDOM OF EXPRESSION AND MEDIA DEVELOPMENT: GLOBAL REPORT 2021/2022 *Insights discussion paper*, 24-26.

Örnebring, H. (2016). Epistemologies and professional roles. In *Journalistic Role Performance* (pp. 93-107). Routledge.

Tables ja figures

C	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	M1	M2	M3	M4	M5	M6	M7
E	>5	>5	<5	<5	>5	>5	>5	>5	>5	>5	>5	<5	<5	>5	<5	<5	>5

Table 1. Respondents' codes (C) and media work experience (more or less than five years) (E).

Figure 1. Journalists' three domains.

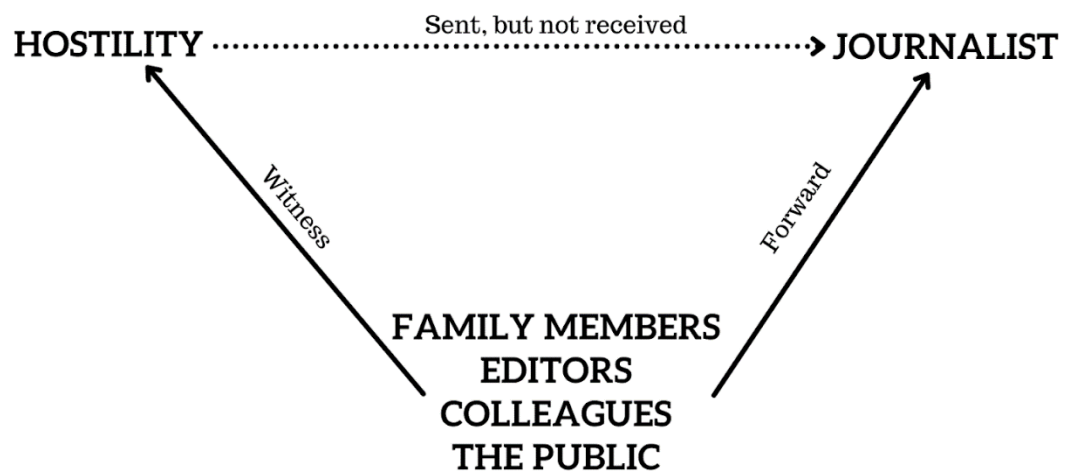

Figure 2. Mediated hostility.

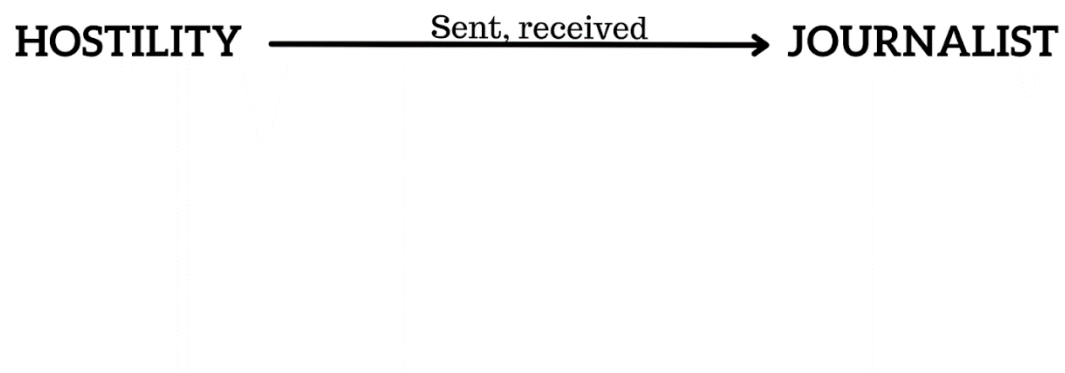

Figure 3. Direct hostility.

Figure 4. Hostility reaching the journalist via three domains.

Lisa 2. Intervjuukava

Ma kogun andmeid intervjuudena erinevate teemade uurimiseks, nende hulgas on ajakirjanike heaolu ja turvalisus. Nendest andmetest valmib minu bakalaureusetöö, mida juhendab Signe Ivask. Muuhulgas kasutab Signe Ivask andmeid Masaryki Ülikoolis järel doktoris, et oma teadustööd teha. Intervjuud jäävad tema ja minu kätte ega levi väljaspoole.

Ma anonümiseerin kõik osalejad transkribeerimise käigus, ma ei seo osalejaid ja nende demograafilisi näitajaid toimetuste-väljaannetega. Tulemuste tarvis pean küll ülevaatavalt välja tooma, missugune on toimetuste eripära, kelle ajakirjanikud mu uuringus osalevad, ja/või milline on osalejate töö profiil (mida nad täpsemalt teevad, kas keskenduvad veebiajakirjandusele, paberajakirjandusele, jne); ühtlasi toon välja sotsiaalmeedia kasutamise ja ajakirjandusliku kogemuse vahemiku (vähem kui 5 aastat või rohkem kui 5 aastat).

Minu jaoks on äärmiselt oluline lubatud anonüümsust hoida, selleks ei too ma töös eraldi välja hästi eristatavaid lugusid ja käitun ettevaatlikult otseste tsitaatide välja toomise juures, et lubatud anonüümsus säiluks.

Intervjuuga nõustumisel tunnistad, et oled teadlik tingimustest, mida sulle näitasin ja ette kandsin. Intervjuuga nõustumisel annad loa intervjuu kasutamiseks teadustöös, mis puudutab ajakirjanike heaolu, tööd ja turvalisust.

Taust

Vanus

Sugu

Toimetuse üldine kirjeldus

Ajakirjanduslik kogemus

Toimetuses kogemus

Töönimetus

Töö kirjeldus

OFFLINE kogemused

-Kas sa tead kedagi, kellel on päriseluliselt negatiivsed kogemused kas auditooriumi liikmete või allikatega?

-Palun kirjelda mõnda sellist kogemust. Kuidas see lõppes?

-Tead sa kedagi, keda on kuskil rünnatud?

-Kas sinul on tulnud ette olukordi oma töökohal, kui sa oled tundnud end ebaturvaliselt? Mis olukorrad need olid?

-Kas sind on rünnatud? Kirjelda võimalusel mõnda sellist olukorda. Milline oli sinu reaktsioon?

-Jagasid seda kogemust ka toimetusega? Mis toimeetus ette võttis?

-Kas allikad on pöördunud juhtiva toimetaja/juhi poole, et sinu tegevust maha teha? Mida nad on näiteks öelnud? Kuidas juht/toimetajad reageerisid? Kuidas kolleegid?

-Kuidas sellised olukorrad, nagu oled kirjeldanud, sind sinu arvates on mõjutanud?

ONLINE kogemused

-Kas sa tead olukord veebis, kus sinu kolleegid on tundnud end ebamugavalt? Või lausa ebaturvaliselt? Missugused need olukorrad on olnud?

-Kuidas sinu endaga? Missugused need olukorrad on olnud? Kuidas reageerisid? Mis juhtus?

-Kuidas sellised olukorrad ajakirjanikke tundma panevad?

-Kas sa oled langenud küberkiusu ohvriks? Mida tehtud on? Kuidas see sind tundma on pannud?

-Mida sina arvad, kas sellised olukorrad käivad kokku professioniga, mille oled valinud? Ühesõnaga, kas sinu meelest ajakirjandus ja ajakirjanikevastased rünnakud käivad omavahel kokku?

-Sinu kogemuse pealt: kas rünnakud on kuidagi ajas muutunud ka?

OFFLINE turvalisus

-Kas sa oled kunagi muretsenud oma turvalisuse pärast? Millal?

-Kas sa mõtled oma turvalisuse peale? Millal? Kuidas?

-Mida sa arvad, kas turvalisuse teema Eesti ajakirjanike hulgas on väärt uurimist? Miks?

-Kuidas hoolitseb toimeetus sinu turvalisuse eest?

-Miks on toimetuste ukseid suletud, väljaarvatud juhul kui sul on kiip? Kas sa tead? On see sinu arvates vajalik?

-Kasutad sa oma igapäeva töös oma isiklikku mobiiltelefoni? Miks? On sel olnud negatiivseid tagajärgi?

-On toimetuse pakkunud koolitusi, kuidas näiteks agressiivsete või solvavate allikatega toime tulla? Või näiteks lausa stalkeritega?

-Oled sa toimetuse juhtidele või personali osakonnale teavitanud mõnest juhtumist, mis vajab nn ametlikku sekkumist? Mis juhtus?

ONLINE turvalisus

-Kas sa kasutad oma isiklikku sotsiaalmeediakontot, et tööalaseid ülesandeid täita? Mida sa teed sellega? Miks? On toimetuses tulnud juttu sellest isiklike numbrite-sotsmeedia kasutamisest?

-On teil olnud koolitusi veebiohutuse-küberohutuse teemal? Mida sa teed teadlikult, et hoida end küberruumis ohutuna?

-Missuguste küberohtudega oled oma tööd tehes kokku puutunud?

-Kui sind rünnatakse veebis, kuidas käitud? Või kuidas oled käitunud?

-Loed sa oma lugude juures kommentaare? Miks (mitte)?

-Kas see, et nüüd nõutakse mõnel pool nn sisselogimist ja enda autentimist, on aidanud kuidagi kommenteerimiskultuuri? Oskad sa öelda?

-Kui kommentaarid loo all sisaldavad näiteks surmaähvardusi või vägivallaähvardusi, kuidas käituksid?

Tugi, kaitse

Kas Eesti ajakirjanikud vajavad kaitset? Tuge? Kes neid peaks kaitsma ja toetama?

Mis on sinu arvates suurimad probleemid üleüldse, millega ajakirjanikud praegu rinda pistavad Eestis?

Kuidas neid saab lahendada?

Kuidas te üleüldiselt lahendate rünnakuid kas toimetuse või ajakirjanike vastu oma töökohal?

Kas sa tunned end oma töökohal turvaliselt? Kas tunned end oma tööd tehes turvaliselt?

Kes sind peaks töökohal toetama ja kaitsma?

Kuidas lähiajal on toimetuse ajakirjanikke toestanud? Mis viisil?

Kas su töökarjääris on tulnud ette olukordi, kui toimetuse on pidanud sekkuma, et ajakirjanikku ohuolukorras kaitsta? Mida tehti?

Kuivõrd tunnetad, et juhid peavad sinu heaolu ajakirjanikuna silmas? Kuidas? Mida nad teevad?
Mida võiks teha?